

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 8 (1147) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 19 ЛЮТАГА 1978 г. ЦАНА 60 гр.

Яна жыве з дачкой і зяцем. Дачакалася ўжо двух маленькіх унукаў. Муж памёр маладым, памёр нечакана, пакінуўшы вялікую гаспадарку: 23 гектары ворнай зямлі і амаль 10 гектараў сенажаці.

Стаю ў яе на панадворку і думаю: як справіцца з усім гэтым без моцных мужчынскіх рук? Як вывезці гной, заараць, абсеяць, як уладкаваць розныя справы ў шматлікіх установах, сярод якіх прыходзіцца прабівацца селяніну, як праз тую павуцінную сетку.

Стаю на гэтым панадворку і не зусім веру ўласным вачам: аграмадная абора, прасторная клуня, побач свінарнік, а пасярэдзіне — трактар. Усё разам — быццам людзям на паказ. Цяпер разумею, чаму начальнік Сакольскай гміны накіраваў мяне ў гэтую вёску.

ЦАНА ЧАСУ

— Вы можаце наведаць, — гаварыў ён, — праслаўленага, яшчэ даваеннага інжынера Яна Барташэвіча, які займаецца садаводствам, добра было б пабываць у інжынер Эвы Ігнатовіч з вёскі Шышкі, якая заваявала другое месца ў агульнапольскім конкурсе „Майстар ураджаю", варта таксама наведаць Язэпа Гарчака з вёскі Заспічы, або Вальдэмара Генюша з вёскі Генюшы, ці Леанарда Генюша таксама з Генюшаў, які стварыў сельскагаспадарчую суполку... Але перш за ўсё трэба вам пабываць у Панятовічах у Францішкі Сізінеўскай.

— Будавацца мы распачалі яшчэ тады, калі жыў муж, — паясняе гаспадыня. — Гэта было гадоў дзесяць таму назад. Найперш пабудавалі стадолу на 50 метраў даўжыні, затым абору на 48 метраў і так ужо ішло на парадку. У 1972 годзе купілі трактар з поўным камплектам машын, а крыху пазней захацелася дочцы, якая тады закончыла сельскагаспадарчы тэхнікум, купіць пасажны аўтамабіль. Купілі мы „Шкоду", якую ў гэтым годзе ўжо прадалі, каб узяць „Ладу", бо на нашыя дарогі гэта лепшая, мацнейшая машына...

Яна гаварыла амаль без перапынку, быццам шукала добразычлівага чалавека, якому можна даверыць свае радасці і турботы. Раптам спахапілася, хвіліну памаўчала і заявіла:

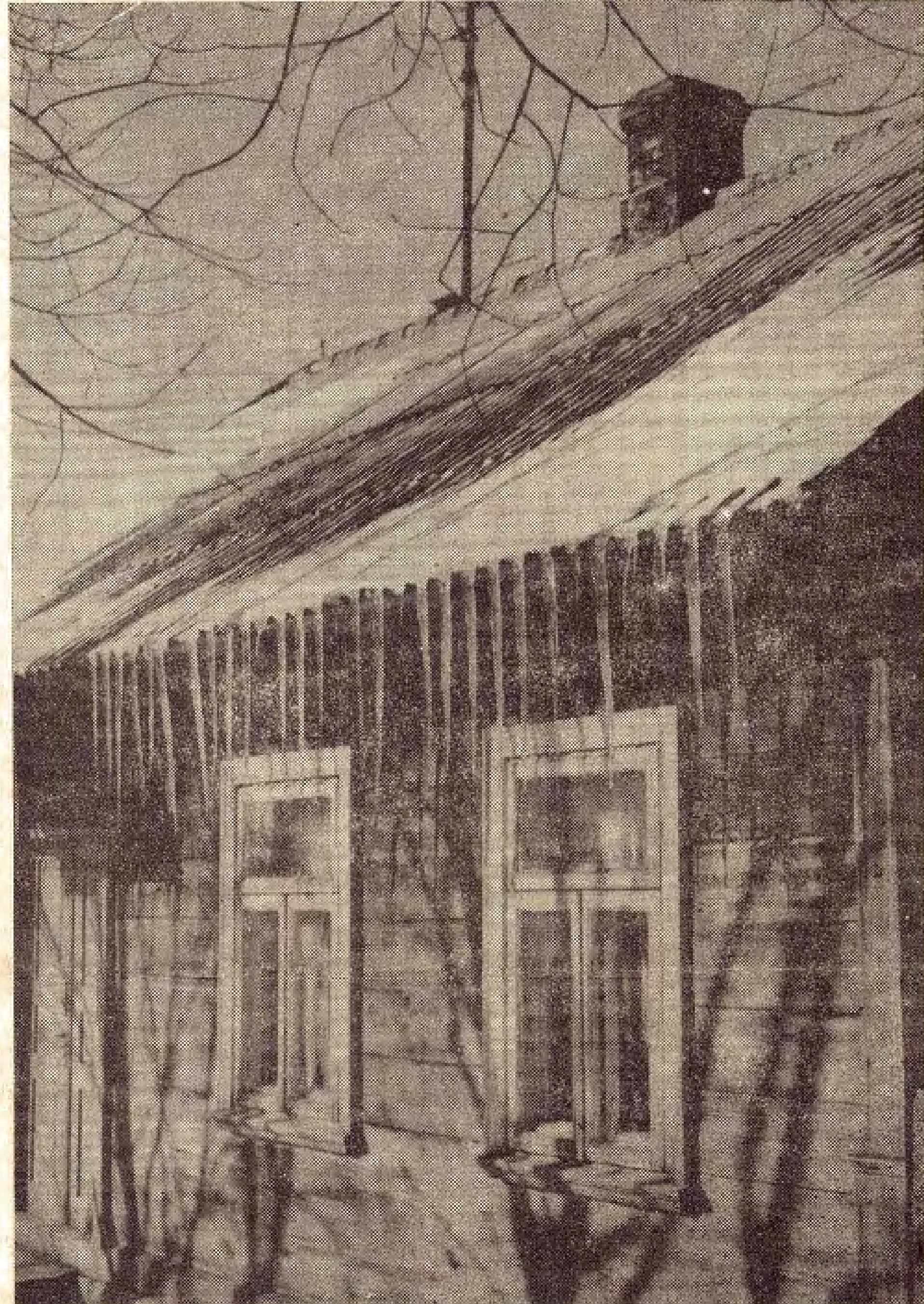
— Што ж мы так стаім на панадворку?! Калі ласка, у хату.

Хата ў іх яшчэ старамодная, драўляная, бацькоўская. Аднак унутры абсталявана ўжо ўсімі дабрадзействамі сучаснай тэхнікі.

—Як для вас закончыўся 1977 год? — пытаю.

— Так сабе, — гаворыць яна. — Можна сказаць, што быў гэта год не благі. Адно толькі бульба не ўдалася. Вось у папярэднім, 1976 годзе прадалі мы дзяржаве аж 35 тон бульбы, а ў гэтым — змаглі толькі 10 тон захаваць на насенне, а рэшту прыйшлося пакінуць на корм для ўласнай жывёлы. Затое лепшы ўраджай збожжа і кармавых. Сабралі мы звыш 40 балонаў сена, нейкіх 30 балонаў канюшыны. Гэта вельмі важная для нас справа, бо мая дачка рашыла спецыялізавацца ў жывёлагадоўлі. У мінулым годзе было ў нас 7 дойных кароў, а зараз трымаем ужо 11 дойных кароў, 9 ялавак і 4 вольцы.

(Працяг на стар. 4)

Ледзяшы. *Фота Я. Целушэцкага.*

УБОСТВА і ЗАМОЖНАСЦЬ

Беластоцкую спулдзельню народных і мастацкіх вырабаў гнятуць дзве процістаўныя сілы — беднасць і багацце. Калі ўпершыню ўваходзіш на панадворак гэтага прадпрыемства на вуліцы Юравецкай у Беластоку, у вочы кідаецца не то што беднасць, але проста ўбоства. Шэрая даваенная трохпавярховая камяніца ды навокал яе пакарэжаныя ад старасці баракі, паветкі, хлявы ды хлеўчыкі — вось, так сказаць, „вытворчыя аб'екты" і „гмах адміністрацыі" спулдзельні.

Аказваецца аднак, што за гэтым непрыглядным фасадам крыюцца не абыякія багацці, а нават праўдзівыя каштоўнасці. Бо сапраўднай гаспадаркай спулдзельні з'яўляюцца не столькі гэтыя драхленькія будынычкі і прымітыўныя саматужныя прылады, колькі ўвесь беластоцкі рэгіён, якому па багаццю і разнастайнасці творчасці народных умельцаў, бадай, няма роўных ва ўсёй Польшчы. Возьмем, для прыкладу, ткацтва. У паўночнай частцы Беласточчыны захаваўся і, дзякуючы дзейнасці праф. Э. Плютынскай, абнавіўся і расцвіў выраб старажытнай дзвюхасноўвай тканіны, а побач з ёю там жа вяртаецца на кросны выраб балтыйскіх старадаўных тканяў. На ўсходзе рэгіёна пануе многанічальніцавае беларускае ткацтва, а на поўдні — ткацкія вырабы, айчынай якіх з'яўляецца паўднёвая Славяншчына, на захадзе ж відаць уплывы мазавецкай тканіны. І не дзіва, што ўзаемнае ўздзеянне гэтых плыняў нараджала на працягу мінулых стагоддзяў і нараджае цяпер яшчэ безліч новых ткацкіх узораў. Тое самае, што пра тканіну, можна сказаць і пра вырабы з саломы, дрэва, ганчарныя вырабы і інш.

І з гэтага невычэрпнага багацця поўнымі жменямі бяруць узоры для вырабу розных дэкаратыўных тканін этнограф спулдзельні **Барбара Кестэніс-Студзінская** і мастак **Галіна Грыгарук.** Пакуль што выкарыстоўваецца толькі дзвюхасновавая тканіна, вырабам якой занята 30 народных ткачых, сярод іх толькі некалькі працуе ў ткальні на Юравецкай у Беластоку, іншыя ж ткуць па сваіх хатах, пераважна ў ваколіцах Ясвілаў, Янава, а таксама ў горадзе Беластоку. Цяпер жа 70 ткачых вучыцца ткаць сейпакі. Гэта пераважна жанчыны з ваколіц Бельска, Бранска і Боцькаў. Раней там развівалася ткацтва матаў з саломкі. Але апошнім часам запатрабаванне рынку на гэты выраб значна зменшылася, а на старажытную балтыйскую тканіну спрос расце. Потым,

(Працяг на стар. 4)

СЮРПРЫЗЫ і ДАСЯГНЕННІ

І зноў мінуў год. Дабрак 1977. Былі і дасягненні, былі і сюрпрызы. Найбольшым сюрпрызам 1977 года для Гайнаўскага белліцэя быў капітальны рамонт будынка школы. Поўнасцю зразумець яго можа толькі той, хто ўжо меў дачыненне з капітальным рамонтам. Большую частку будынка школы акупіравалі чараўнікі-майстры, шпецы ад „капітальнага", а вучні былі параскіданы па розных выпадковых залах горада, якія, зрэшты, не так проста было атрымаць. Дырэктар школы мусіў добра патімнастыкавацца, каб выпрасіць іх у начальства адпаведных установаў. На шчасце, выпрасіў.

І так, два паралельныя першыя і чацвёртыя класы засталіся ў часова нерамантаваным крыле сваёй школы, два другія — у памяшканні польскага ліцэя, трэці „а" — у святліцы жыллёвага кааператыву, трэці „б" — у сталоўцы інтэрната ОГП, а потым у будынку кіно, канцылярыя і кабінет дырэктара — у доме настаўніка.

Якім класам у выбары месца заняткаў найбольш пашанцавала, сказаць цяжка. Класы, якія асталіся ў сваім школьным будынку, працавалі пад няўстанным грукатам малаткоў, сякер, піл і розных механізіраваных прыладаў. Хаця штодзень рабочых, па той ці іншай прычыне, было і мала, але шуму і грукату хапала. Так што тынк ляцеў вучням і настаўнікам на галовы і за каўняры. Але, бадай, найгоршае — гэта розныя камісіі і падкамісіі шматлікіх надзораў, якія актыўна наглядалі за правільнасцю і поспехамі „капітальнага". Іх было значна больш, чым рабочых, непасрэдна выконваючых „капітальны". І, бадай, гэта непамерна расцягвала і мяла пад сабой многія раней намечаныя тэрміны заканчэння работ. Да таго яшчэ, як на бяду (правільна кажуць, што беды ходзяць парай), настаўнікі хутка пераканаліся, што іх падапечныя маюць большыя схільнасці да практыкі, чым тэорыі. І намнога ахвотней прыслухоўваюцца да бойкага рамонтнага шуму і грукату, наглядаюць, у якім месцы ў класе сёння абарвецца тынк, у якім заўтра, чымсьці слухаюць, дапусцім, аб глаголах, паралелях ці перпендыкулярах.

У сталовай СГП было таксама шумнавата і з пахам паветра не найлепей. Вышла са строя каналізацыя і аўтаматычна ўсе санітарыяты сталі антысанітарнымі. Рамонт прадаўжаўся каля месяца. Да таго ліцэй, як, бадай, і большасць ліцэяў у Польшчы, з'яўляецца феміністычным — абсалютная большасць вучняў гэта дзяўчаты, а „огапоўцы" гэта хлопцы. І дзяўчаты-ліцэісткі лічылі, што ў даны момант ім важней, напрыклад, прыгожая прычоска, чым лепшая ацэнка. У зале кіно была заўсёды страшная гарачыня (вокны так хітра зроблены, што адчыніць іх было нематчыма). У святліцы жыллёвага кааператыву, наадварот, было заўсёды халадзішча. „Высела" батарэя цэнтральнага ацяплення — тэмпература ў граніцах нуля. Найбольш зносныя ўмовы мелі другія класы. Вучыліся ў памяшканнях, прыстасаваных да таго. Але, вядома, таксама не дома.

Вучням трэба ж было яшчэ хутка бегаць, каб паспець больш-менш на час з аднаго класа ў другі. Праграму трэба было рэалізаваць, яна не прадбачвае падобных казусаў. Не гавару ўжо пра тое, што ўвесь час не працавала школьная бібліятэка, бо і дзе ж з ёю разложышся, або пра тое, што настаўнікі вымушаны былі адмовіцца ад так модных цяпер аўдыё-візуальных сродкаў пры навучанні сваіх прадметаў, бо і як?.. Сам настаўнік не заўсёды паспяваў перабегчы за кароткі перапынак з класа ў клас, адлеглы на паўкіламетра, не то што з фільмовым апаратам ці тэлевізарам на плячах.

І ўсё ж такі час гэты ліцэем не страчаны. Дзякуючы вялікай дапамозе і вучняў, і настаўнікаў ліцэй працаваў бесперабойна і з вялікім поспехам. А вось яны, дасягненні цяжкага 1977 года.

Беларускі чытальніцкі конкурс — прыняло ўдзел 40 вучняў ліцэя. На цэнтральных элімінацыях яны занялі чатыры першыя месцы: Ян Сурэль, Мі-

(Працяг на стар. 4)

Сціплая нахрапістасць

Пад раніцу ў Мілане распагодзілася. Лагоднасцю свяціліся твары прахожых. У гэты час суперапeратыўныя дзядзькі падпільноўвалі здабычу на вуліцах, у парках і скверах. Яны далікатна падыходзілі да юнака ці дзяўчыны і задавалі стэрэатыпнае пытанне:

— Вы шчаслівыя? Мы зробім вас шчаслівымі! Вы зазнаеце слодыч жыцця ў найвялікшым багацці..

Нехта клюнуў на гэтую салодкую прынаду. І тут жа гаваркі дзядзька прапаноўваў юнаку ці дзяўчыне ўступіць ў секту „Дзеці Муна“. Ёсць яшчэ адна ахвяра! А наўздагон ёй ідзе другая, трэцяя. Так шырацца рады секты „Дзеці Муна“ ў Італіі.

І не толькі ў Італіі. Секта „Дзеці Муна“ з’яўляецца адгалінаваннем створанай некалі ў Паўднёвай Карэі рэлігійнай арганізацыі „Юніфікейшн чэрч інтэрнэшнл“. Цяпер „Дзеці Муна“ расплодзіліся ў 100 краінах свету.

Заснавальнік секты Санч Мунг Мун жыве ў ЗША. Ён абвясціў сябе змагаром за мір, а сам адкрыў ваенны завод. Ён моліцца за беднасць, а сам у розных кутках свету мае рухомай і нерухомай маёмасці на 12 мільёнаў долараў. Калі яму даводзіцца пакідаць сваю вілу паблізу Нью-Йорка і кіравацца ў іншую частку краіны дзеля прапаганды пераваг беднасці, ён ляціць на ўласным рэактыўным самалёце, плыве на сваёй яхце ці едзе ў браніраваным „Лінкальне“. Мун забраў сабе ў галаву думку, што на зямлю яго спусціў Ісус Хрыстос, каб „аднавіць на ёй царства боскае“.

Ад завербаваных юнакоў і дзяўчат гэты самы Мун патрабуе ахвяр. Яны ў абавязковым парадку двойчы ў дзень — да абеду і пасля — павінны жабраваць па вуліцах. Уяўляеце, стаіць сабе ля магазіна дзябёлы дзяцюк з працягнутаю рукою і раз-пораз выкрыквае:

— Людцы добрыя, памажыце хто чым можа і хто колькі можа! Лепш даваць, чым прасіць...

Калі дзённая „выручка“ не перавышае 50 тысяч лір, маладога чалавека зноў выпраўляюць на вуліцу. Калі новаспечаны „сын Муна“ паводзіць сябе „прыстойна“, яго пасылаюць на спецыяльныя курсы па ідэалагічнай апрацоўцы. „Вось ужо два гады, як мая дачка стала паслядоўніцай Муна, — скардзіцца адзін італьянец у пісьме ў газету „Уніта“. — Я без поспеху імкнуся вырваць яе з кіпцюроў гэтых маньякаў. Іх формы ўплыву на моладзь надта нагадваюць тыя, што ўжываліся ў нацысцкіх школах. У прыватнасці, яны на ўсе лады імкнуцца разбурыць асобу маладога чалавека...“

Грамадскасць устрывожана пашырэннем уплыву секты „Дзеці Муна“ сярод моладзі. Нядаўна італьянскія дэпутаты-камуністы накіравалі міністру ўнутраных спраў сваёй краіны запытанне наконт дзейнасці секты і метадаў вярбоўкі моладзі. Яны запатрабавалі прыняць захады па ліквідацыі махлярстваў гэтай нахрапістай арганізацыі.

І. П.

А ФАРТУНА ЎСМІХНУЛАСЯ

— Копія малавядомай карціны жывапісца Францыска Гойі. Усяго адзін фунт стэрлінгаў! Хто больш? Прададзена! Наступны нумар.., — так вось і схібілі эксперты буйнейшага лонданскага аўкцыёна „Сотбі“, калі на адной з апошніх распрадаж яны пазбавіліся арыгінала, думаючы, што маюць справу з копіяй. Затое пакупнік зрабіў добры бізнес. Як піша англійская „Дэйлі мірар“, палатно каштуе прынамсі дзесяць тысяч фунтаў стэрлінгаў.

НЕ ПАСОЛІШ — НЕ ПАЕДЗЕШ

„Засыпце мне, калі ласка, у бак кілаграм солі“. Не выключана, што ў недалёкім будучым такую фразу можна будзе пачуць на аўтазаправачных станцыях. Пошукі эквівалента бензінаваму рухавіку прывялі японскага прафесара Наацугі Ісікі з Такійскага тэхналагічнага інстытута да арыгінальнага адкрыцця. Ён вынайшаў паравы рухавік, які працуе на абагачаным растворы солей: хларыдаў кальцыю і літыю. Матацыкл з такім рухавіком магутнасцю 0,5 конскай сілы паспяхова прайшоў дэманстрацыйныя выпрабаванні, паказаўшы пры гэтым скорасць 20 кіламетраў у гадзіну.

Карэспандэнцыя з Мінска. „Белазы“ на дэманстрацыі працоўных 7 лістапада 1977 г.

На братняй зямлі

Бяжыць дарожка роўная
За самы небакрай.
Цвіце зямля чароўная,
Ну так, як родны край.

З цікавасцю праехалі
Ўжо не адну вярсту —
Дамы з клінамі-стрэхамі
І дзятлаў перастук.

Бярозы — тыя самыя,
Асіны шалясцяць.
Нібы прыйшла вясна мая
З юначага жыцця.

І кветкі тут ружовыя
Прымаю з белых рук —
Шляхі перакрыжоўвае
Так Польшча, Беларусь.

Абдымкі. Словы шчырыя.
Размова ў лад ідзе.
Гляджу на рэчы шырай я,
Чым некалі глядзеў.

Заняты творчай працаю
Шахцёр, араты — усе.
І слухаюць па рацыі,
Што заўтра прынясе.

А заўтра — будуць новыя
Здабыткі, як і ў нас...
Шумяць лясы сасновыя —
Такая старана.

Анатоль Іверс

„За перамогу камунізму“, 1 студзеня 1978 г.

НА КАНВЕЕРЫ — КВАТЭРЫ

Дзяржаўная камісія прыняла ў эксплуатацыю Гомельскі завод буйнапанельнага домабудавання.

Прадпрыемства разлічана на вытворчасць 160 тысяч квадратных метраў жылля ў год. З уводам яго на поўную магутнасць Гомельскі домабудаўнічы камбінат штогод будзе выпускаць трыста тысяч квадратных метраў жылля — у два з лішнім разы больш, чым вырабляў да гэтага часу.

ХРОНІКА

■ У месяцы студзені актыў Беларускага таварыства далей актыўна працаваў. Варта сказаць і аб тым, што арганізаваў ён цікавыя і прыемныя навагоднія балі 14 студзеня. У Варшаве адбыўся ён у Палацы культуры, у Беластоку — у памяшканні ГП БГКТ, а ў Бельску і Гайнаўцы ў Дамах культуры.

■ 27 студзеня Галоўная рэвізійная камісія БГКТ правяла кантроль статутовай і фінансавай дзейнасці ГП за 1977 год.

■ 29 студзеня ў памяшканні Галоўнага праўлення ў Беластоку мясцовы гурток БГКТ падрыхтаваў навагоднюю ёлку для дзяцей, бацькі якіх з’яўляюцца членамі нашага таварыства.

■ Пасля абеда ў гэты ж дзень праведзены быў конкурс „Беларуская песня — 78“ для самадзейнікаў Беластоцкага раёна. Сярод салістаў першае месца заняла Зофія Цацэрка з Баброўнікаў, а другое месца раздзялілі Марыя Хіліманюк з Нарвы і Валянціна Дарашкевіч з Меляшкоў. Выступілі два дуэты: Аня і Люба Гаўрылюк (дачка і маці) з Беластока і Галена Кот і Ірэна Паўлючук з Гарадка. Камісія прызнала ім першае раўназначнае месца. Тарцэт быў толькі адзін, не меў ён канкурэнтаў. У яго склад уваходзілі: Зофія Харкевіч, Яўгенія Усцілка і Валянціна Шуста.

У групе вакальных калектываў выступілі: жаночы калектыў з Гарадка, які заняў першае месца, беластоцкія „Каласкі“ — другое месца і васьміасабовая харавая група з Меляшкоў — трэцяе месца. Неяк дзіўна злажылася, што ў конкурсе з Беластоцкага раёна не знайшлося аніводнага ўдзельніка мужчынскага роду.

2 лютага адбылося пасяджэнне Прэзідыума ГП БГКТ. Павестка дня складалася з наступных пунктаў: 1. Справаздача аб дзейнасці ГП за 1977 год. 2. Справаздача аб фінансавай дзейнасці ў 1977 годзе і праект бюджэта на 1978 год. 3. Рэалізацыя пастаноў VIII з’езду БГКТ. Удзельнікі пасяджэння многа ўвагі прысвяцілі навучанню беларускай мовы ў школах.

31 I 1978 г. памёр Хведар Германюк (75 г.), былы член КПЗБ, актывіст БГКТ з г. Аўгустова.

(мх)

Дасягненні і недахопы БГКТ ● Арлянскі Вася Цёркін ● Дзядзька Максім — радны ● Армія міру ● Дэкада культуры вёскі ● Паверхі Бельска ● Найактыўнейшыя з Рыбал ● Весткі з Тыневіч, Парцава, Альхоўкі, Іванак, Орлі, Апакі, Трасцянкі, Нараўкі ● Калі сняцца звязаныя ногі ● Трымайце вуха! ● Песня „Droga, którą idę“. ● Задрыпанец едзе ў госці.

Sobota 18 II — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 10.00 Dla kl. I—III Czerw., żółte, ziel. 11.05 Dla kl. VIII Geogr. 11.30 Kanciarze i spółka — ang. kom. krym. 12.55 TTR. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 13.45 Red. szk. zap. 13.55 Pr. dnia. 14.00 Dziennik. 14.10 Obiektyw. 14.30 Radzimy rol. 14.40 O misiach, miśkach i niedźwiadkach — program dla dzieci. 15.10 Spotk. na antenie. 15.50 Latarnia czarnoksięska. 16.20 Żółta łódź podwodna — ang. film muz. 17.45 Sport. 18.05 Koncert Studia Gama. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Filmy z Brigitte Bardot. 22.15 Tysiące świateł — pr. rozr. 22.55 Dziennik. 23.10 W kręgu strachu — am. dramat sens.

Niedziela 19 II — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 7.40 Alarm przeciwpoż. 7.50 Nasze spotkania. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Tam gdzie czas się zatrzymał — fr. film dok. 11.10 Cztery etiudy choreogr. 11.30 Dziennik. 11.45 Rolnicze rozmowy. 12.15 Pr. muz. 12.25 Bank Miast: Skwierzyna — Sztum. 13.30 Czerwony kapturek. 14.00 Pr. muz. 14.10 Piórkiem i węglem. 14.35 Los. Dużego Lot. 14.45 Pr. muz. 15.00 Przygoda w Trynidadzie — am. dramat sens. 16.40 Tele-Echo. 17.40 Bank 440. 18.15 Sport. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bajka dla dor. 20.40 Czterdziestolatek — ser. 21.35 Muzyka i ekran. 22.15 Sport. 22.50 Klub Filmowy.

Poniedziałek 20 II — 12.45 RTSS. Geogr. (1). 13.25 TTR. Mech. rol. (33). 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — nauki polit. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.15 Studio Kibica. 18.00 Droga — ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. S. Grochowiak „Lęki poranne”. 22.30 Dziennik. 22.45 Camerata.

Wtorek 21 II — 9.00 Dla kl. III Mat. 10.00 Dla kl. VI. J. pol. 12.45 RTSS. Hist. (4). 13.25 Chem. (18). 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.10 Wszystko o emeryturach dla rolników. 18.05 Sport. 18.25 Człowiek i przyroda. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Saga rodu Palliserów — ser. 21.30 Sonda. 22.00 Dziennik. 22.15 Teatr Małych Form A. Strindberg: „Więź”.

Środa 22 II — 9.00 Dla kl. VII Chem. 11.05 Dla kl. VIII Fiz. 12.00 Dla kl. VII—VIII Wych. muz. 12.45 RTSS. J. pol. (41). 13.25 Mat. (49). 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dla dzieci. 17.00 Los. Małego Lot. 17.15 Wojsk. Film Dok. 18.15 Nie tylko dla kobiet. 18.45 Sport. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Oficerowie — fab. film radz. 22.10 Sport. 23.00 Dziennik. 23.15 Rozmowy o sztuce.

Czwartek 23 II — 10.00 Dla kl. VI Hist. 12.00 Dla kl. VIII J. pol. 12.45 RTSS. Mat. (18). 13.25 Fiz. (10). 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Turystyka i Wyp. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Bratek przy kominku. 18.00 Poligon. 18.20 Sport. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji: J. M. Trojak: Przysługa za przysługę. 21.55 Pegaz. 22.40 Dziennik.

Piątek 24 II — 9.00 Dla kl. V Geogr. 10.00 Dla kl. VII Geogr. 12.00 Dla kl. VIII Geogr. 12.45 TTR. Upr. rośl. (40). 13.25 Mech. rol. (34). 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — psych. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dla dzieci. 16.55 Spotk. z medyc. 17.25 Kółko i krzyżyk. 17.40 Opowieść o przyjaźni — ser. 18.40 Magazyn motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Film TV na świecie: Ambasada — film szw. 21.50 Przed Opolem. 22.20 Dziennik. 22.35 W minutę po premierze. 23.20 Przed Opolem.

Piątek 17 II — 7.20 Film fab. ser. 14.20 Koncert. 17.20 Film fab. ser. 19.30 Hokej. 20.05 Koncert.

Sobota 18 II — 7.25 Film fab. ser. 10.10 Film fab. 12.00 Hokej. CSKA—Chimik. 15.00 Tenis. 15.35 Filmy anim. 17.35 Spektakl. 20.35 Koncert.

Niedziela 19 II — 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 14.40 Panorama międzynar. 15.10 Koncert Życzeń. 16.15 Film anim. 16.30 Klub film. 17.30 Film fab.

Białowieża Zaginęła dziewczyna — czes. 21—22. Kariera na zlecenie — fr. 23—24. Wielka podróż Bolka i Lolka — pol. 25—26.

Bielsk Podl. Omen — ang. 21—23. Wielka podróż Agaty Scheigret — NRD 24—25. Szkarłatny pirat — USA 26.

Czeremcha Pułapka — pol. 21—22. Trzecia córka — radz. 25—26.

Czyże Dagny — pol. Zaufanie — radz. 22—26.

Dubicze Cerkiewne — Przepraszam czy tu biją — pol. Skazańcy — buł. 22—26.

Gródek Serpice — wł. 25—26.

Hajnówka Świadek koronny — wł. 20—21. Posłannictwo z innej planety — RFN 22. Terror Mechagodzilli — jap. 23—25. Adopcja — węg. 26.

Micha'owo Piętaszek i Robinson — ang. 21—22. Ludzie godni szacunku — wł. 23—24. Barwy ochronne — pol. 25—26.

Mielnik Oddział — USA 22. Wrzos — pol. 25—26.

Milejczyce Zasadzka — rum. 21—22. W mroku nocy — USA 23—24. Posłannictwo z innej planety — RFN 25—26.

Narew Anno Domini 1573 — jug. Klatka — fr. 22—26.

Narewka Rewolwer Python 357 — fr. Nasz nowy braciszek — NRD 22—26.

Nurzec Gniazdo — pol. 21—22. Doktor Mladen — jug. 23—24. Szarada — pol. 25—26.

Orla Dziewięć miesięcy — węg. Filipek — NRD 22—26.

Rajsk Cyrk w cyrku — czes. To jeszcze nie miłość — NRD 22—26.

B.Z.Graf. Zam. nr 320 7900 egz. N-4

СЛОВА АБ БРАНІСЛАВЕ ТАРАШКЕВІЧУ

РАЗМОВА З АЛЯКСАНДРАЙ БЕРГМАН

Такім чынам, маем найпоўную біяграфію Тарашкевіча*). „Ніва“ з цікавасцю сачыла за ажыццяўленнем вашай ідэі. Мы былі поўны прызнання вашай паслядоўнасці і вытрымцы. Цяпер бачым, што гэта быў сапраўдны подзвіг. Як адчувае сябе аўтар пасля здзяйснення яго?

„Ніва“ не толькі сачыла за ходам маёй працы, але і падтрымлівала (а як гэта важнае, калі ў чалавека цяжкасці!). За гэта ёй сардэчнае дзякуй. Вы найлепш ведаеце, колькі часу і нерваў каштуюць розныя змены „варыянтаў“, пераробкі і г.д. У суме на гэтых пераробках мая кніжка, магчыма, крыху і выйграла (бо ўсё папаўнялася новымі матэрыяламі), аднак усё гэта надта доўга цягнулася. Пачуццё задавальнення прыйшло з вялікім спазненнем. Я задаволена, што прысвяціла столькі часу чалавеку, якога высока цэніць наша грамадства. Адам Мальдзіс, намеснік старшыні мемарыяльнай камісіі Саюза пісьменнікаў БССР, гаворачы („Літаратура і мастацтва“, 2 XII 1977) аб патрэбе ўвекавечання стваральнікаў беларускай навукі і асветы ў Мінску, ставіць Тарашкевіча ў адным шэрагу з С. Будным, Я. Карскім, Я. Коласам, В. Купрэвічам, У. Перцавым. І яшчэ адно. Тэму выбрала я сама, і ў той час, калі аб Тарашкевічу ведала вельмі мала. Была знаёма толькі з яго выступленнямі ў Сейме. І я цешуся, што інтуіцыя мяне не падвяла.

Ваша кніжка вылучаецца не толькі аб'ёмам, але і пошукамі. Якія факты было вам найцяжэй устанавіць?

Спачатку вельмі цяжка было адшукаць штоколеч. Галоўным чынам таму, што не былі адпаведна апрацаваны архівы. Потым становішча палепшылася. Аднак з найбольшымі цяжкасцямі сустрэлася я пры пошуках навуковых прац Тарашкевіча. Сыграла тут ролю некалькі фактараў: запозна пачала я гэтымі працамі цікавіцца (і то толькі пасля інспірацыі праф. Антаніны Яблонскай), на след яго, магчыма, найважнейшай працы — Гістарычнай граматыкі беларускай мовы — трапіла ў канцы пошукаў, недаацаніла той факт, што Тарашкевіч быў членам Акадэміі навук БССР і не накіравала сваіх пошукаў у тым напрамку (хоць потым максімальна выкарыстала апублікаваныя ў 1968 г. АН БССР дзве працы: А. Юрэвіч і А. Яновіч). Склалася на гэта некалькі прычын. Між іншым, я паддалася ўздзеянню фактаў з біяграфіі Тарашкевіча, з якіх вынікала, што з прыбыццём у Маскву ён настолькі моцна заняўся справамі Аграрнага інстытута, куды накіравалі яго партыйныя ўлады, што не хапіла часу і магчымасці займацца пачатымі раней беларускімі працамі (падкрэсліў гэта таксама Ю. Зябіцкі ў сваім неапублікаваным дзённіку). Да канца давёў хіба толькі пераклад усёй „Іліяды“, якую здаў у „Белгосіздат“. У суме ўдалося мне толькі трапіць на сляды яго прац (Сравнительная грамматика индо-европейских языков, доктарская праца, Сінтаксіс і спамянутая ўжо Гістарычная граматыка беларускай мовы). У руках трымала толькі розныя выданні „Беларускай граматыкі для школ“.

А. Бергман. *Фота М. Гайдука.*

А найвартасныя ўдачы?

Дасягненнем лічу, што ўдалося мне вывучыць дзве аўтабіяграфіі Тарашкевіча і матэрыялы польскага генеральнага штаба аб Грамадзе, дакладна пазнаёміцца з судовымі справамі Тарашкевіча (следствы і працэсы), знайсці яго „Кнігу вязняў“, здабыць вязку дакументаў аб перакладзе „Пана Тадэвуша“ і „Дзённік“ Ю. Зябіцкага, а таксама адшукаць крыху людзей, якія ведалі Тарашкевіча асабіста.

У сваёй кніжцы звяртаеце ўвагу даследчыкаў на літаратурную спадчыну Тарашкевіча (на маю думку, пераацэньваеце яе). Ці не бачыце вы іншых прагалаў у жыцці і дзейнасці правадыра Грамады, якія ў першую чаргу трэба даследаваць?

Ці пераацэньваю яго літаратурныя працы? Хіба наогул зарана аб гэтым гаварыць. Калі паявяцца пераклады „Пана Тадэвуша“, „Іліяды“, тады можна будзе спрачацца на гэтую тэму. Я толькі звярнула ўвагу на сам факт перакладу, як на гераічны пачын, устанавіла, што пераклад „Пана Тадэвуша“ поўнасцю быў зроблены звыш 45 гадоў таму (першы пасля Дуніна-Марцінкевіча). Адносна „Іліяды“. Існуе меркаванне, што дагэтуль няма поўнага перакладу „Іліяды“ (Беларуская энцыклапедыя, том 3, стар. 327) на беларускую мову. Таму ўстанаўленне, што Тарашкевіч пераклаў усю „Іліяду“ непасрэдна з арыгінала не з'яўляецца дробязным фактам. Зарана таксама гаварыць, што ў першую чаргу трэба вывучаць. Найперш трэба дакладна вывучыць архівы, бібліятэкі, сабраць яго працы.

Тарашкевіч пакінуў трывалыя вартасці, сцвярджаеце ў заключэнні. Якія з іх, па-вашаму, павінны быць найдарагімі ў нашы дні?

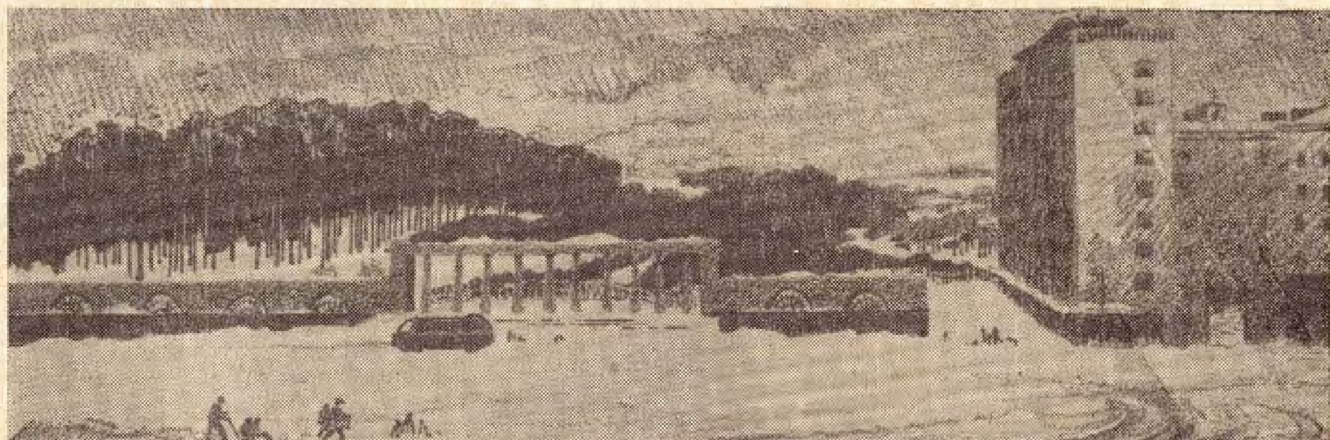
Вучыцца ў яго можна ва ўсіх галінах, у якіх прымаў удзел, бо быў творчы. Перш за ўсё асоба. У кожных абставінах грамадскі і нацыянальны інтарэсы ставіў вышэй асабістага. У цяжкіх хвілінах не вёў сябе пакутнікам, ахвярай часу, захаваў чалавечую годнасць. Усё рабіў з задавальненнем, цяжкасці ў пэўным сэнсе яго развесялялі і выклікалі добры настрой. Цяжкасці сустракаў з узнятай галавой. Адзін з найвыдатных беларускіх пісьменнікаў, прачытаўшы маю кніжку, напісаў мне, што чытаў яе з вялікім зацікаўленнем, бо ўжо даўно быў поўны захаплення гэтым чалавекам. Ці гэта мала?

Размову правёў
Г. Валкавыцкі

---

*) Aleksandra Bergman — Rzecz o Bronisławie Taraszkiewiczu. Książka i Wiedza, 1977. Nakład 1200+350 egz. Str. 244. Cena zł 50.

Наша галерэя

Ткачук В. М. „Батанічны сад“ (Мінск), літаграфія.

САД

За вёскаю было кусочак грамадскага пляцу. Летам нечыя авечкі забягуць, або гусі зайдуць травы пашчыпаць. Часамі дзеці, прынёсшы з сабой мяч, вызначаць вароты і ў футбол іграюць. А ў нядзелю ці прысвятак нейкія мужыкі, выгнаўшы ў поле кароў, прысядуць пакурыць ды пагаварыць аб тым-сім, што дзе новага, хто што рабіць збіраецца, калі і якое жніво летась будзе. Моладзь часам забавы ўладжвала. Працягнуць ад канцавога Рыгора кабель, павесяць на ўкапаным стаўбе лямпачку і скачуць аж да самай раніцы. Прыемна на свежым паветры. Нехта з вучняў пару дрэўцаў пасадзіў, якія прыгожа зазелянелі, а рабіна, то нават восенню ягадамі закрасавала.

Але аднойчы на сходзе вырашылі сад там пасадзіць. Кожны пасадзіць па адным-два дрэўцы — і будзе некалі сад. Пляц пустуе, а як прыемна, калі настане май і сад пакрыецца беллю. Або восенню, калі між лістоў засмяюцца сарамліва фрукты. Здаецца, што чыстае сонца раздробілася на кавалкі і павісла на галінках.

І праз нейкі час пачалі паяўляцца першыя дрэўцы. Хадзілі, даглядалі. Выменьваліся парадамі. Часам вопытнейшыя садоўнікі з другіх вёсак свае парады давалі — што і як рабіць, каб чэрві пладоў не елі, або каб на яблыках цёмных плям не было. Сад разрастаўся. Гаспадаром была цэлая вёска. Зразумела, кожны перш за ўсё свайго дрэўца глядзеў, але і дбаў пра сад. Падвязвалі, пільнавалі, бо вядома, не загароджанае — то і карова нейкая забяжыць і за галінку скубне, то зімою касавокія забягуць і паабгрызаюць. А часам і дзеці. Вядома, колькі ў іх там розуму, забягуць то і наробяць шкоды. Але людзі былі дружныя. Як толькі ўбачаць нейкую шкоду, дык стараюцца як найхутчэй яе выправіць. Дапамагалі адзін аднаму. Не лічыліся з тым, што, моў, гэтае дрэўца не я садзіў. Сад разрастаўся. Колькі было радасці! Быццам нейкі скарб далікатна неслі ў далонях першыя плады, каб хатнім паказаць. Ды і іншыя дзіваваліся. Што за сад! Едуць у горад на торг, стануць ды любуюцца — ну і сад... А сад рос, толькі паміж садоўнікамі нешта дрэннае пачало дзеяцца. Пакуль яшчэ пладоў не выдаваў, дык усё было добра, але як толькі яблыкі ды грушы пачалі рэгулярна з году ў год паяўляцца, дык і злосць паміж людзьмі пайшла.

— Каб не мая яблыня, дык што гэта за сад быў бы, — гаварыў адзін. — Глянь, колькі яблык родзіць.

— Цэлая ерунда твая яблыня. Падумаеш, саду не было б без тваёй яблыні! Што гэта за яблыкі? Заморышы нейкія, — гаварыў другі.

— Вашыя ўсе яблыкі то гамно! Я свае грушы як паказаў Ігнату з Забалоцця, дык на другі дзень біткам у хату ішлі, каб купіць. „Вось садоўніцкі талент!“ — хвалілі, — расказваў яшчэ іншы.

— Мы мелі сад садзіць, а не нейкія там грушы.

— У тым то і рэч, што сад. Каб не я, дык саду гэтага не было б.

І так сварыліся кожны дзень. Свінства адзін аднаму пачалі падкладаць. То галіны паабламваюць, то карэнне падкапаюць. Даказваць адзін другому пачалі, што, моў, я першы дрэўца пасадзіў, мая заслуга, што гэты сад расце. Нават за лісткі пачалі сварыцца, што ў мяне растуць так як трэба, а ў цябе пад гару неяк, выгляду ніякага няма, ды нейкая зелень дзіўная. А сад рос. Нягледзячы на ўсё гэтае — рос. Як бы на злосць, што вы сварыцеся, а я і так буду расці. Пазразайце нават, то і так ад кораня вырасту. І рос.

Бізун

(Працяг са стар. 1)

ЦАНА ЧАСУ

Гэта ўсё трэба накарміць, пачысціць, падаіць. Кожны дзень здавалі яны ў злеўню па звыш 100 літраў малака, а з аборы і свінарніка даводзілася вывезці ў поле нейкіх 60 балонаў гною.

— Як вы патрапіце справіцца з усім гэтым? — не скрываю я свайго здзіўлення.

— Як бачыце, — гаворыць яна. — Пакуль што не адстаем ад другіх гаспадароў, а здараецца, што і апярэджваем іх. Вось у мінулым годзе іншыя толькі што пачыналі вывозіць гной пад асенняе ворыва, а мы ўжо закончылі гэта. Вядома, цяпер нам памагае зяць, але найбольш выручаюць нас машыны. Гэта праўда. Аднак найважнейшае — цаніць час. **Каб аніводная хвіліна не змарнавалася.** Бо калі не апусціш, то яна назад ужо не вернецца, як тая кропля дажджу, якая расплываецца ў сухім пяску. Устаю я а 4 гадзіне раніцы, бо на пятую трэба ўжо нарыхтаваць малако для дастаўкі ў злеўню. Пасля трэба накарміць кароў і маладняк, пасля даць свінням, маю 100 курэй, 30 качак, яны ж таксама патрабуюць есці. І так пратаўчэшся да дзевятай гадзіны раніцы. Тады можна падумаць пра сябе і заняцца хатнімі справамі. Але ў абед — зноў да кароў, каб іх пакарміць, пачысціць і ўсё іншае. Вяртаешся дахаты і толькі паспееш зварыць нейкую страву, калі трэба ўжо брацца за падвячэрні догляд жывёлы, бо а пятай гадзіне мы зноў доім кароў, а пасля кормім усю іншую жывёлу. Дзе ж тут можна дазволіць сабе на абыякавы падыход да часу? У нас, як на сучасным прамысловым камбінаце, дзе канвеер вызначае рытм дзейнасці. Толькі ў нас гэты канвеер — ж ы в ё л а. Выключыць яе ніяк немагчыма.

Здаецца, зразумеў я звычайную тайну багатага, бо працавітага, жыцця гэтых людзей. Яны проста ўмеюць цаніць час.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 1)

СЮРПРЫЗЫ І ДАСЯГНЕННІ

раслава Лукша, Аліна Сільвесюк, Ніна Леанюк.

Алімпіяда рускай мовы — да ваяводскіх элімінацый даходзяць дзве вучаніцы. Яны займаюць другое і чацвёртае месца: Наталія Стэмпкоўская, Аліна Сільвесюк.

Алімпіяда ведаў аб Польшчы і сучасным свеце — да ваяводскіх элімінацый дайшло 6 вучняў. Найлепшы з іх, Анатоль Лаўрыновіч, заняў чацвёртае месца. Гэта вучні.

Былі дасягненні і ў настаўнікаў. Прафесар ліцэя магістр Ян Петручук абараніў доктарскую дысертацыю і атрымаў ступень доктара гуманітарных навук. Такімі гадавымі вынікамі далёка не кожная школа можа пахваліцца.

А цяпер некалькі слоў да вучняў восьмых класаў. Дзяўчаты і хлопцы, вы цяпер выбіраеце сабе сярэднія школы, у якіх маеце намер далей праду жаць вучобу. Хаця не напушаецеся прыведзеных вышэй сюрпрызаў. Гайнаўскі белліцэй мае ўсё гэта па-за сабой. З пачатку студзеня гэтага года ўжо толькі адзін клас вучыцца не ў сваім будынку. А пад канец гэтага школьнага года ўжо ўсе класы будуць вучыцца ў сваім будынку. Пачне таксама працу школьная бібліятэка. Уся школа будзе адрамантавана. І нічога, што знадворку будынак школы выглядае не зусім прыгожа. У сярэдзіне ён выглядае намнога прыгажэй — вялікія, светлыя і цёплыя класы, ёсць ужо ў будынку туалеты з цёплай вадой, багатая біялагічная і добра абсталяваныя прадметныя кабінеты. А найважнейшае — гэта атмасфера, цёплая, сямейная. Прыходзьце, і вас сустрэнуць тут з адкрытымі рукамі.

(ан)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ДОБРЫЯ ГАСПАДАРЫ ЧЛЕНАМІ ПАРТЫІ

У Васількоўскай гміне дзейнічае трынаццаць спецыялістычных сялянскіх кааператываў, якія займаюцца супольнай гадоўляй свіней, авечак, курэй, рыбы, а таксама вырошчваннем гароднiны і пячурыц. 26 гаспадароў маюць карты спецыялістычных гаспадарак.

Раскажам пра перадавых сялян з васількоўскай акругі, якія з'яўляюцца членамі партыі.

Курэй гадуе калектыў з Ярашоўкі: Генрыка Даманоўская (кіраўнічка калектыву), Цэцылія Арцішэўская, Лех Часун (сакратар партарганізацыі) і Антон Арцішэўскі. Ён аднаразова адкормлівае 40 тысяч куранят на мяса. У год тры разы столькі.

Першыя 10 тысяч курэй-няслушак завёў у сябе сялянскі калектыў з Сахоняў у складзе: Тадэвуш Рагоўскі (член экзекутывы гміннага камітэта партыі, другі сакратар ПОП і кіраўнік калектыву), Януш Казлоўскі і Мечыслаў Рагоўскі.

Гародніну пачалі вырошчваць: Ян Альховік (кіраўнік калектыву), Мар'ян Кардынскі і Юзэф Альховік. Маюць яны тры цапліцы, якія займаюць плошчу 1 800 квадратных метраў. Вырошчваюць агуркі, памідоры і кветкі.

Пару слоў пра індывідуальных гаспадароў-спецыялістаў.

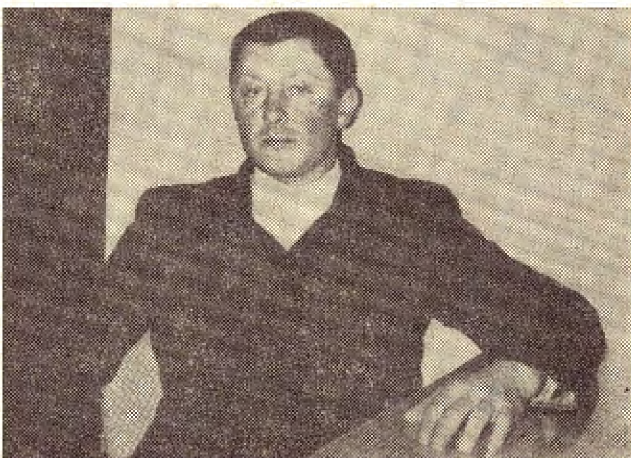
Раннія памідоры і кветкі вырошчвае Ірэна Камінская з Рыбнікаў. Мае цяпліцу ў 600 квадратных метраў.

Свіней завёў Станіслаў Гаймовіч з Гараднянкі. Мае ён абору з поўнай механізацыяй на 75 штук.

Авечак пачаў гадаваць Ян Бельскі, малады гаспадар з Рыбнікаў. Вядзе ён 12-гектаровую гаспадарку. Мае 50 авечак-матак і яшчэ столькі заказаў. У рады партыі ён уступіў у час працы II Краёвай канферэнцыі.

Мясное быдла пачаў гадаваць Тадэвуш Рапіцкі са Студзянкаў. У канцы мінулага года ён заснаваў сельскагаспадарчы прадукцыйны калектыў (РСП). Кааператыў атрымаў ва ўладанне першыя 50 гектараў зямельных угоддзяў.

Я. Ц.

СЯБРЫ „НІВЫ"

Сын партызанскага сувязнога

Ужо дваццаць год адмервае свае 30 кіламетраў службовага маршруту пісьманосец **Валянцін Вішэнка** з паштовага аддзялення ў Рагачах, што ў гміне Мілейчыцы. Ён — адданы прапагандыст „Нівы" ў сваім раёне.

Калі ўжо скалесіць ён „Камаром" ці стопча пешшу іх па пясчаных дзвілістых сцежках-дарожках і ўжо з пустой торбай вяртаецца дамоў па тутэйшых лясістых калоцах, тады ў яго думках лунаюць тыя адвечныя згадкі: „Хіба ж тут? А можа там? Не, гэта напэўна вось у тым месцы..."

Так... Адно вядома дакладна: зямлянкі партызанскага атрада „Чэкіст" з брыгады імя П. Панамарэнкі ў 1941 — 1942 гадах знаходзіліся ў лясной чашчобе каля Мэльхай Гары, непадалёк былога хутара бацькоў Вішэнкі. Заросшыя імхом ды ягаднікам ямы пасля іх — гэта адзіны след па тых слаўных і трагічных гадах для цэлага роду Вішэнкаў з Мікулічаў, што непадалёк Рагачоў. Не, ёсць яшчэ два сумныя сляды: магіла бацькі Вішэнкі і імя дзядзькі Савы Вішэнкі, высечанае на абеліску ў гонар загінуўшых партызанаў, узведзеным у мястэчку Бяроза за Брэстам, а таксама самотная магіла невядомага партызана, якога забіла нямецкая аблава ў той трагічны ранак 18 лютага 1942 года.

Нямнога можа захаваць памяць сямігадовага хлапчука, але тыя падзеі ўрэзаліся яму назаўсёды ў памяць.

Хутар Вішэнкаў стаяў воддаль сяла, паблізу лесу. Амаль з першых дзён гітлераўскай акупацыі сталымі госцьмі ў ім былі савецкія партызаны з атрада „Чэкіст", які ўзначальваў Г. С. Караваеў. Вішэнкі пасабілі партызанам, чым толькі змаглі: прытулкам, вопраткай, ежай, весткамі пра акупантаў. Гаспадыня, бывала, штотыдня, а то і два разы ў тыдзень, пякла цэлую печ хлеба, і ён тут жа разыходзіўся. Што ж, вядома: мужчынскі жывот абы чым не абманеш, а мужчын тых — цэлы атрад! І ўсё было б добра, калі б не знайшоўся ў ваколіцы здраднік, які данёс немцам. Тыя арганізавалі аблаву, на світанні акружылі хутар. У Вішэнкаў начавала пяцёра партызанаў. Чатыром з іх удалося праскочыць праз нямецкі агонь, а пятага насцігла фашысцкая куля. Не магло быць ніякіх апраўданняў... Немцы вывалаклі з хаты бацьку і тут жа сярод панадворка расстралялі. Потым паваламлі матку з двума хлапчукамі, паставілі пад сценку, але... не забілі. У аднаго з нямецкіх афіцэраў скрушэла сэрца, і ён дараваў Валянціну, яго брату і матцы жыццё. Загадалі перайсці жыць у вёску, а хутар мелі спаліць, каб ніякага следу пасля яго не асталося. Узяла ўдава дзецей за рукі і пайшла, як стаяла, у Мікулічы. І людзі не далі ёй змарнець. Мігам перавезлі ў вёску будынкі, пасаблялі ва ўсім сям'і загінуўшага партызанскага сувязнога...

А дзядзька Сава? Яго немцы хацелі забраць на прымусовыя работы ў Прусію, і ён, каб не працаваць на фашыстаў, пайшоў у партызаны. За гэта гітлераўцы схапілі яго бацькоў і расстралялі ў Пілішкім лесе каля Бельска. Народны мсціцель Сава Вішэнка загінуў пры выкананні баявога задання недзе каля Бярозы на Брэстчыне...

І спадарожнічаюць штодня пісьманосцу Валянціну Вішэнку згадкі пра тое, дзе праходзілі тыя сцежкі, па якіх хадзіў гераізм яго бацькі, дзядзькі, партызанаў з атрада „Чэкіст".

(іс)

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

Нашаніўская пара

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі:

Дамашэвіч У., Выбранае, 1977, стар. 368, цана 15 зл. 50 гр.

Зборнік твораў сучаснага беларускага празаіка. У кніжку ўвайшлі дзве аповесці: „Між двух агнёў" і „Студэнты апошняга курса", а таксама некалькі апавяданняў. Том спелай і цікавай прозы.

Навуменка І., Замяць жаўталісця, 1977, стар. 304, цана 13 зл. 30 гр.

У гэтую кнігу твораў сучаснага беларускага празаіка і даследчыка літаратуры ўвайшлі аповесці „Апошняя восень", „Развітанне ў Кавальцах", „Замяць жаўталісця" і апавяданні. Цікавая кніга роздуму і ўвасаблення.

История белорусской советской литературы, 1977, стар. 776, цана 32 зл. 40 гр.

Складаецца з даследаванняў па эпохах, напрыклад: „Літаратура 20-х гадоў", „Літаратура Заходняй Беларусі" і г.д., а таксама манаграфічных артыкулаў аб творчасці вядучых пісьменнікаў.

Матэрыялы для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак, 1977, стар. 144, цана 1 зл. 90 гр.

Па сутнасці гэта слоўнічак цэнтральных беларускіх гаворак, падрыхтаваны калектывам мовазнаўцаў з Беларускага дзяржаўнага універсітэта на чале з М. А. Жыдовіч. Праца тым больш каштоўная і для літаратуразнаўцаў, бо датычыць гаворак таго рэгіёна Беларусі, з якога выйшла значная плеяда беларускіх пісьменнікаў.

Данцыг М., О прошлом и настоящем, 1975, цана 20 зл. 50 гр.

Невялічкая манаграфія па творчасці сучаснага беларускага мастака-жывапісца з каляровымі рэпрадукцыямі яго прац. Уступныя артыкул аб жыцці і творчасці мастака належыць пяру А. Сурскага.

Алоўнікаў У., Песня ў дарозе, стар. 50, цана 6 зл. 40 гр.

Зборнічак 12 песень з нотамі сучаснага беларускага кампазітара.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні кіруйце па адрасу: „Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(іс)

(Працяг са стар. 1)

УБОСТВА І ЗАМОЖНАСЦЬ

магчыма, прыйдзе чарга і на многанічальніцавыя тканіны.

Аднак не толькі народныя матывы натхняюць беластоцкіх умельцаў. На працягу доўгіх год Беласток славіўся ў Польшчы і за яе межамі дыванамі на падлогу, сатканымі з абрэзкаў футра. На жаль, футравая прамысловасць спыніла пастаўку абрэзкаў для спулдзельні. Але гэта не кінула яе на калені: яна занялася вырабам вязаных дываноў на падлогу і зноў трыумфуе ў Польшчы і за мяжой.

І гэты трыумф мае канкрэтную вымову ў залатоўках: у мінулым годзе спулдзельня прадала свае ткацкія вырабы на суму звыш 26 мільёнаў злотых.

Не горш выглядае справа з ганчарнымі мастацкімі вырабамі. Некалькі дзесяткаў год таму назад гэтую дзялянку запачаткавала ў Беластоку праф. М. Варатынская. Дзякуючы яе намаганням паўстала славутая беластоцкая зялёная кераміка, што зваявала не толькі рынак у Польшчы, але і сёння чацвёртую частку ўсяе яе вытворчасці штогод набывае Германская Дэмакратычная Рэспубліка, апошнім часам жа зацікавілася ёю таксама Швецыя. Спецыялісты кажуць, што быццам беластоцкая гліна вельмі надаецца пад зялёную паліву. Працаўнікі спулдзельні ўпэўнены, што гэта не гліна, а залатыя рукі ганчара **Іосіфа Гайдучэні** разам з удалымі праектамі мастака **Батуміла Масіцкай-Грыгорчук** вывелі беластоцкую кераміку ў шырокі свет. Варта заўважыць, што І. Гайдучэня родам з вёскі Зубры ў Гарадоцкай гміне, а ў спулдзельні працуе ўжо каля 15 год. Гэта праз яго таленавітыя рукі праходзяць амаль усе з 60 узораў ганчарных вырабаў на суму 2 мільёнаў злотых у год, якія выпускае спулдзельня. А гэта ўсяго толькі дзесятая доля таго, што можна было б прадаць у Польшчы і за мяжой, бо спрос на беластоцкую кераміку аграмадны. Апрача ўсяго гэтага ў мінулым годзе спулдзельня даставіла на рынак розных вырабаў з саломы на звыш 2 мільёнаў злотых і выканала на 300 тысяч злотых мастацкай вышыўкі.

І ўсяго гэтага замала, замала, бо ўсе вырабы спулдзельні маментальна знікаюць з крамаў. У старшыні В. Квяцінскага на стале ляжыць стус заказаў на розныя вырабы, сярод іх таксама заказы заходнееўрапейскіх гандлёвых фірм. А на працягу апошніх 4 год

Народная ткачыха В. Вандалоўская ўжо звыш дваццаці год тчэ дзвюхасновавыя дываны, у тым ліку дваццаць год у спулдзельні.

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

Лявон Дмітрук

Высокі, чарнявы, стройны. Не выглядае ён на 35-гадовага мужчыну. А калі расцягне свой гармонік, тады выглядае яшчэ маладзей. Любоў да музыкі спадарожнічае яму ад дзяцінства. Будучы школьнікам, выдзяляўся ў малінніцкай „падставоўцы“ сваім музычным талентам. Калі было яму 15 год, іграў ужо на музыках-забавах. Пазней разам з сябрамі пачаў іграць на вяселлях. Што было б варта вяселле без музыкантаў? Гэта ж не вяселле, амаль кожны скажа. Як добра, што паяўляюцца на нашых вёсках такія самародныя музыканты!

Лявон Дмітрук у вёсцы залічаецца да добрых гаспадароў. У яго 2 кані, 4 дойныя каровы, 5 яловак, 5 свіней, 5 авечак, некалькі качак, каля 30 курэй. Шмат ён прадае дзяржаве малака, мяса, яек, збожжа, бульбы. Гаспадарыць больш як на 10 га зямлі, атрымоўвае добры ўраджай як на палях, так і на сенажацях.

Родам ён з Сакоў. Прыйшоў, як кажуць, у прымакі да сваёй ветлівай і прыгожай Олі ў Грыгароўцы. Ажаніўся, пачаў будаваць. Раней было тут пустое месца. А цяпер стаіць найдалей ад вуліцы вялікая мураваная клуня, бліжэй да вуліцы — хлявы з пустакоў, а пры самай вуліцы вялікі, мураваны дом з усімі выгадамі. У хаце туалет, ванна, цэнтральнае ацяпленне, а ў прасторнай кухні кафляная сцяноўка і пліта з хлебнай печчу, у якой жонка пячэ духмяны хлеб і пірагі.

Лявон Дмітрук усё зрабіў уласнымі рукамі. Мураваў клуню, хлявы, дом, сам рабіў сталярку, сам габляваў дошкі на падлогу і ўкладаў яе, сам прыбіваў столь, крыў, сам рабіў печы і цэнтральнае ацяпленне. Яго рукі — да ўсіх будаўнічых спецыяльнасцей. А колькі іх, дык цяжка нават палічыць, таму што, на што ён не паглядзіць, усё можа зрабіць. Толькі не хапае часу.

Было яму ўсяго-наўсяго 16 год, калі збудаваў ён у бацькоўскай хаце ў Саках печку-сцяноўку (стаўбок). Калі суседзі ўбачылі, што яна добра награваецца і мае добрую цягу, мусіў рабіць такія печкі суседзям, а пасля ў Чаромсе. (Там упершыню змураваў і хлеў). З таго часу меў ён многа заказаў на будову печаў. І так усё шырэй і шырэй разыходзілася добрая слава аб добрым здуну Лявоне Дмітруку. І як толькі павяснее, мае ён багата здунаўскай работы. Ужо на вёсках стаяць дзесяткі печаў яго прадукцыі і імі задаволены гаспадары.

Лявона Дмітрука просяць таксама сяляне, каб будаваў ім хлявы, клуні, спіхляры. Халодныя будынкі будаваў і драўляныя і мураваныя. З цёплых будынкаў — толькі сабе пабудаваў хату. Ды як пабудаваў! Калі выканаў у сябе ўсе гідраўлічныя работы і калі зрабіў цэнтральнае ацяпленне, прыходзілі суседзі пабачыць, бо гэта яшчэ навасць на вёсцы — мець цёплую ваду ў кране. Тады яны захацелі мець такую выгаду ў сябе і звярталіся да Лявона Дмітрука ў гэтай справе. І зрабіў ён гэтую паслугу свайму суседу Мікалаю Шкодзе, а цяпер робіць усе гідраўлічныя работы з цэнтральным ацяпленнем другому суседу — Сяргею Нікіцюку.

Лявон Дмітрук сапраўдны майстар на ўсе рукі. З яго добры зваршчык (спавач) і механік, які ўмее наладзіць шмат машын. А ўжо сельскагаспадарчыя машыны і прылады даводзіцца яму аднаўляць даволі часта. А яшчэ

часцей рамантуе ён матацыклы. Кажуць у Рыгораўцах і Малінніках, што лепшага майстра па матацыклах нават у Бельску не знойдзеш. Умее ён таксама наладзіць і радыё і тэлевізар. Нязвыклы гэта чалавек.

Не пад сілу яму было б выконваць столькі рамесных работ сялянам, самому пабудавацца і належна весці гаспадарку, каб не меў ён добрай, працавітай жонкі. На яе плячах у асноўным уся жывёлагадоўля. А яна яшчэ ў вальнейшыя ад працы зімовыя дні займаецца саламянымі вырабамі — тчэ маты. У Дмітрукоў двое дзяцей. Дачцы Аліне 10 год. Вучыцца яна ў пачатковай школе ў Малінніках. Часта дамоў прыносіць у сшытку пяцёркі, у тым ліку і па беларускай мове. Сыну Яраславу 4 гады. Іграе ён на маленькім гармоніку.

М. Хмялеўскі
Фота М. Шаховіча

спулдзельня амаль падвоіла сваю вытворчасць — з 19 мільёнаў зл. у 1974 годзе да 35 мільёнаў зл. запланаваных на бягучы 1978 год.
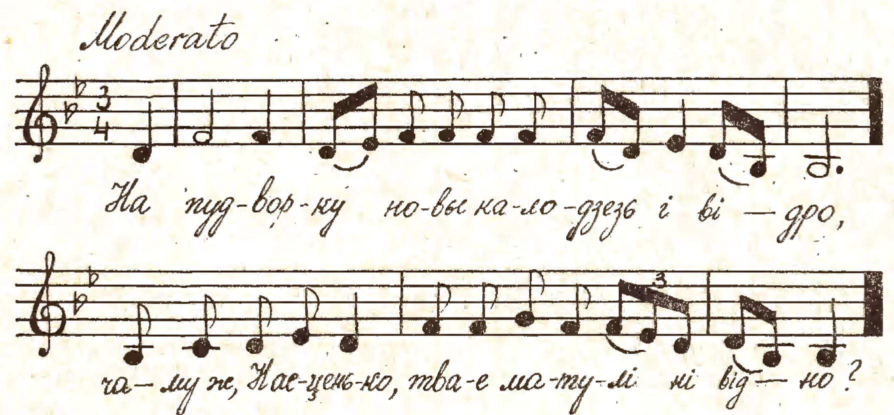
Варта дадаць, што значная частка гэтых грошай трапіць да народных умельцаў усяе Беласточчыны — народных напрадух, ткачых, сялян, занятых пляценнем вырабаў з саломы, бо на прадпрыемстве спулдзельні на вуліцы Юравецкай і ў ганчарні працуе ўсяго некалькі дзесяткаў асоб.

Але ўсё гэта яшчэ не абазначае поўнай перамогі заможнасці над убоствам у Беластоцкай спулдзельні народных і мастацкіх вырабаў. Цяпер змаганне гэтых сіл адбываецца на вуліцы Марчук у Беластоку, дзе паўстаюць новенькія, прасторныя і светлыя карпусы для працы народных умельцаў. Яны павінны быць гатовыя яшчэ ў 1976 годзе. На жаль, выканаўца гэтай будовы — Беластоцкае прадпрыемства будаўніцтва лёгкай прамысловасці не выканала свайго абавязку і да сённяшняга дня. Больш таго: будова на Марчуку цалкам заглохла. На колькі часу, невядома. І гэта пакуль што найбольшы козыр убоства. Несаліднасць будаўнікоў не дазваляе яшчэ шырэй разгарнуць крылы беластоцкім умельцам. Але трэба верыць, што ўрэшце рэшт і ў іх пераможа разважлівасць і пачуццё адказнасці. Багаццю беластоцкіх мастацкіх вырабаў павінны адпавядаць і ўмовы для іх паўставання.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЯСЕЛЬНАЯ

На пудворку новы калодзезь і відро,)*
чаму ж, Насценько, твае матулі ні відно?
Прайдзі, прайдзі сені і хату, камору —
у новуй каморы сваю матулю зобачыш.

*) Песня спяваецца перад ад'ездам да вянца сіраты.

Ад Ольгі Галубоўскай, 1914 года нараджэння, вёска Новае Ляўкова гм. Нараўка, запісаў 26 лістапада 1977 г. Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

ПАСПЯХОВА ЗАКОНЧАНЫ

Паспяховым быў мінулы год для Бельскага ГСу. Пасля падлікаў выявілася, што атрымалі яны каля дзесяці мільёнаў злотых даходу. Далёка перавыканалі накрэслены план. Прыкладна, у вытворчасці. Мяшальня кармоў выканала план у 125 працэнтах, пякарня — у 110 працэнтах, фабрыка газіраваных напіткаў — у 125 працэнтах. Вельмі добра выглядаюць таксама паслугі, а асабліва кравецтва і транспарт. ГС ідзе на руку гаспадарам пры скупцы жывёлы. Каб не мусілі яны вадзіць жывёлу на пункт скупкі ў Бельск, прыязджаюць машынамі і забіраюць амаль з панадворка. Абы толькі назбіралася на цэлы транспарт, гэта значыць, сем штук, бо столькі бяруць у адну машыну. А назбірацца заўсёды назбіраецца. З суседніх вёсак даводзяць. Лягчэй жа весці два ці тры кіламетры, чым аж у горад. Таксама і са збожжам. На план 350 тон — скупілі і прывезлі 380 тон. Застаецца пажадаць, каб і бягучы год быў для бельскага ГСу як найбольш спрыяльным. (мш)

М. ШАХОВІЧ

З НАРОДНЫХ ГАВОРАК

коса — селязёнка. А я казав, што шчэ ой будэ зіма. І гляньтэ, як коса пут кунэць росшыраецця. Шчэ всёго будэ.

потухла — лагодная (у аднясенні да зімы). От коб шчэ і лятось такая потухла зіма была як лоні, то вжэ і добрэ было б.

пувпальток — кароткае пальто. Ты вымі з сундука пувпальток, нэхай провіэтрые, а то моліэ шчэ чого доброго пойдят.

русткі — парасткі, што выпускае бульба, якая доўга ляжыць. Ты зобач, як картохлі поростіліся. Покуоль насыплеш парнік, то з годіну ошчыкуваті трэба.

сохарыэ — жалезныя вілы. Нэ кладі так сохаруов, а то шчэ хто наступіт і ногу проб'е.

ярчук — злосны (пераважна ў аднясенні да сабакі, але часамі і характарызуюць чалавека). Ну і в вас собака — чысты ярчук. Так і кідаецця. Сідіш дэсь ціэлы дэнь злуосны, як той ярчук.

(Гародчына, гміна Нараў)

КАЖУЦЬ, ШТО...

...У некаторых гээсаўскіх магазінах шмат нікому непатрэбнай макулатуры. Гэта інструкцыі, якія павучаюць, як карыстацца такімі сельскагаспадарчымі прыладамі, як плуг ці барана. Ніхто гэтага не хоча браць. З'ява абураючая, бо над гэтымі інструкцыямі пацелі спецыялісты з вышэйшай адукацыяй (узялі за іх таксама і адпаведныя ганарары). А сяляне, замест хвалявацца, не прымаюць довадаў:

— Кожнае дзіцё на вёсцы ведае без інструкцыі, з якога боку плуга падчапіць клячу.

УЖО ЁСЦЬ

У артыкуле „Пабудавалі святліцу“, змешчаным у 52/1139 нумары „Нівы“ ад 25 снежня 1977 года, мы інфармавалі аб тым, што жыхары Райска закончылі пабудову прыгожай прасторнай святліцы ў сваёй вёсцы.

Як нас праінфармавала намеснік дырэктара аддзела прадпрыемства „Рух“ у Бельску Яніна Сяргейчык, у апошнія дні мінулага года ў райскай святліцы быў адкрыты клуб прэсы і кніжкі. Працуе ў ім Яўгенія Шумская, якая раней вяла кіёск у гэтай вёсцы. Клуб прыгожа абсталяваны ў сярэдзіне, ёсць тэлевізар, радыёпрыёмнік і праігрывацель. У ім заснаваўся мастацкі калектыў, які ўзяўся за падрыхтоўку песень з мясцовага фальклору. Цяпер у клубе збіраецца моладзь і старэйшыя з гэтай вялікай вёскі (звыш 140 дамоў).

Варта дадаць, што ў канцы снежня мінулага года ў Доме культуры ў Бельску адбылася ўрачыстасць, у час якой былі пададзены вынікі конкурсу культурнай актыўнасці сельскага асяроддзя. На гэтай урачыстасці начальнік Бельскай гміны ўручыў найбольш заангажаваным у пабудову святліцы жыхарам Райска Яўгеніі Шумскай, Марыі Іванюк (радная ў гміне, старшыня КГВ) і Васілю Дамброўскаму (солтыс) рэчавыя ўзнагароды, а таксама радыёпрыёмнік і праігрывацель для святліцы.

Я. Ц.

Дасягненні „Сполэм“

У мінулым годзе аддзяленне „Сполэм“ у Бельску адкрыла ў горадзе чатыры прыгожа абсталяваныя спажывецкія крамы па вуліцах: капітана Высоцкага, Дубічы, Міцкевіча і 1 Мая. Гэта адно з важных дасягненняў спулдзельні.

Паспяхова справіліся з выкананнем гадавых прадукцыйных планаў пякарня, цясткарня і завод газіраваных напіткаў. Гэта наступныя дасягненні „Сполэм“.

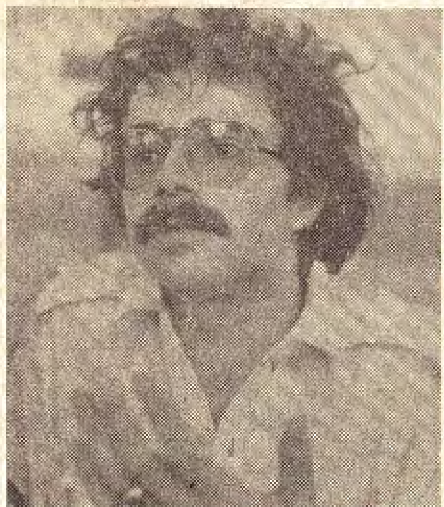
Пякарня пякла шэсць гатункаў хлеба: пазнанскі, вытраўны, закапянскі, заблудоўскі, апольскі і літоўскі. У продаж паступіла яго за суму звыш 14 мільёнаў злотых. 2 мільёны 305 тысяч злотых прыбытку атрымала пякарня.

Цясткарня замест планаваных 160 тон салодкіх вырабаў спякла 162 тоны. Вялікім попытам карыстаюцца калачы з сырам (па 46 зл. за 1 кілаграм) і маковец. Цясткарня атрымала 753 тысячы злотых прыбытку.

Завод газіраваных напіткаў прадукаваў найбольш пола-коктэ, залатой расы, зёлавіту, куік-колу і сталовай вады. Свой гадавы план 3 770 гекталітраў рабочы калектыў выканаў у верасні. Да канца 1977 года выпусціў на рынак яшчэ 226 гекталітраў розных напіткаў. Завод меў 187 тысяч злотых прыбытку.

(ця)

PAVOL HAMMEL

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала Данута Янчарак з Фальваркаў Тыльвіцкіх.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Астроне, мне прыснілася, што заглянула я ў сваю шафу, якая стаяла ў пакоі, выцягнула з яе шуфляду, аж тут бачу: па маёй бялізне поўзаюць клапы. Ты, Астроне, ніколі пра іх не пісаў, дык што б гэта магло абазначаць?

Данка

Мне снілася, што адна мая знаёмая ўкрала ў мяне нейкія рэчы. Я за гэта пачала яе біць. Што гэта?

В. К.

Дарагі Астроне! Сніўся мне мой хлопец. Быццам я была з ім у адной вёсцы на танцах. Там была таксама яго колішняя паненка. Я з ім танцавала. Калі ён убачыў яе, то падышоў. Раз адзін загуляў і вярнуўся. Потым другі раз. Аднак я яму сказала, і ён пачаў гуляць са мной. Яна сядзела вельмі сумная. Аднак ён застаўся пры мне, хаця ўсё хацеў ісці да яе. Што гэта можа абазначаць? Вельмі прашу: надрукуйце ў „Ніве“ гэты сон.

Аня з Бельшчыны

Данка! Сніць насякомых — гэта заўсёды абазначае нейкія клопаты і непрыемнасці, тым больш, што клапы адносяцца да катэгорыі насякомых найменш прыемных. Падрыхтуйся! Можа гэта быць нейкая хвароба, бо клапы лазілі па бялізне.

В. К.! Абазначае твой сон, што нехта да цябе прыйдзе ці прыедзе, ды не з пустымі рукамі — абавязкова нешта атрымаеш у падарунку.

Аня з Бельшчыны! Думаю, што займаюць цябе ў апошні час пустыя роздумы і заняткі. Ты ж у сне перш за ўсё танцавала. Гэтыя роздумы, бадай, непатрэбна нуртуюць тваю душу, мо ты крыху зайздросная? Маеш хлопца — чаго ж баяцца за яго колішнюю паненку?.. Да папярэдняй хлопцы вяртаюцца рэдка. Твой сон як бы жыўцом выняты з жыцця.

Астрон

Мне 29 гадоў. Яшчэ незамужняя. Мой нарачоны, Ёзік, не такі ўжо прыгажун, але чалавек скромны, пра сябе многа не гаворыць, ды хваліцца не любіць. Добры спецыяліст, добра зарабляе. Мае кватэру ў тым жа блоку, дзе я жыву на кватэры. Хадзілі мы амаль год і нядаўна на шлюб дакументы падалі, ды да вяселля пачалі рыхтавацца. Але вось як на грэх, паехала я ў камандзіроўку і, вяртаючыся, пазнаёмілася ў поездзе з іншым хлопцам. Прыгажэйшы за Ёзіка, усю дарогу мне пра сябе і свае справы расказваў, ды, як кажуць, залатыя горы абяцаў. Выйшлі мы з поезда, прайшліся па гораду. Хацеў ён правесці мяне дадому, але я не згадзілася, баялася, каб прыпадкам з Ёзікам не спаткацца. Я яму і адрасу не падала. Дамовіліся ў горадзе спаткацца. Сказаў, што вельмі я яму спадабалася, што такой ніколі не спаткаў ды і многа, многа чаго нагаварыў. Ды сказаў, што хацеў бы, каб я яго жонкай была. І тут я прызналася, што замуж выходжу. Дык ён папрасіў, каб я дакументы забрала назад. Вярнулася я дамоў, і зараз жа Ёзік прыйшоў. Але размова ўжо нейк не клеілася. Ён заўважыў, што я нейкая іншая. Але я выкруцілася, што вельмі змучана і хутка яго адправіла. Гэты хлопец убіўся мне ў галаву і цяпер не ведаю, што рабіць?

Гражына з Беласточчыны

Гражына! Маеш ты хлопца добрага, ды пэўнага. А гэты? Хвалько ды круцель ён, відаць, добры. Столькі ўжо набяцаў, нагаварыў, першы раз дзяўчыну спаткаўшы. А ведаеш, бывае і так, што з вялікага гуку не будзе чаго браць і ў руку. Будзь асцярожна, задумайся сур'ёзна. Як кажуць, лепшы верабей у руцэ, як салавей на страсе.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

Што дзеецца ў актуальнай модзе для мужчын? Калі ў жаночай модзе мы наглядаем абсалютны разнабой і моду на стылізацыю (стыль элегантнай дамы, фальклорныя матывы, мода амаль жабрачая — пацёртыя джынсы, якія, праўда, ужо памалу выходзяць з моды), дык у мужчынскай модзе яскрава вылучаюцца два стылі: стыль элегантны і спартыўны. Але нават у элегантным стылі пераважаюць касцюмы, якія носяць без гальштукаў, а каўнер кашулі выкладаецца наверх.

Хадзіць на штодзень у касцюме не кожны любіць, ды і пры выконванні розных прафесіянальных заняткаў не кожнаму ён адпавядае. Таму ўсё часцей назіраем мы нават у старэйшых мужчын ахвоту насіць спартыўныя рэчы, якія складаюцца найчасцей з розных куртак, таўсцейшых кашуль і спартыўных штаноў.

На здымках мы прадстаўляем сёння „чысты“ спартыўны стыль. Зручны на штодзённыя заняткі і прыгожы. Такую куртку можна пашыць не толькі з матэрыялу, але і з тоненькай імітацыі замшу.

Сяброўка

Раніцай іх разбудзіў плач галодных дзяцей. А ў восем раніцы, выпіўшы па шклянцы ячменнай кавы з кавалкам хлеба, дзяўчаты ўжо стаялі ў двары жандармерыі, каля зброевага склада, перад укапаным у зямлю, пачарнелым ад часу драўляным сталом і анучамі выціралі з вінтовачных патронаў ружэйнае масла.

Увесь дзень прайшоў у рабоце. У абед іх пакармілі. Паліцай вылавіў з варыва некалькі кавалкаў вываранага мяса — усё багацце вялікага катла — і кінуў у міскі дзяўчатам.

— Не дадзім цыганам абжыраць украінцаў! — сказаў ён. — Ешце, дзяўчаты! У вас жа на тыдзень у складзе работы хопіць!

З асобных рэплік, якімі перакідваліся паміж сабой паліцаі, дзяўчаты зразумелі, што не пазней чым заўтра раніцай на станцыю будуць пададзены платформы і цыган адправяць у Адэсу.

Ну, добра, папрацуюць Лена з Надзяй на гэтым складзе яшчэ з тыдзень. А што потым? Усё роўна іх доўга ў жандармерыі трымаць не змогуць і адправяць у Адэсу. Дык няхай ужо гэта будзе хутчэй! Бо ў Адэсе выпадак можа дапамагчы ім звязацца са сваякамі, з сябрамі з падполля, адрасы явак яны трымаюць у памяці.

Навошта сядзець у раённай жандармерыі, трацячы час і надзеі?

І дзве дзяўчыны плачуць на поўны голас, не звяртаючы ўвагі на вокрыкі і пагрозы начальніка. Ім усё роўна, што з імі зробіцца!

— Адпраўце нас у Адэсу! — крычаць яны скрозь плач.

Спачатку Левандоўскі хацеў пасадзіць наступаўшых на яго дзяўчат у карцэр. Потым зразумеў, што гэтым нічога не даб'ецца. Выйшаўшы з карцэра, яны пачнуць крычаць яшчэ гучней. У яго, вядома, ёсць сродак прымусіць іх замаўчаць, але ці вартыя яны таго, каб ён траціў на іх свой час і нервы.

— Ідыёткі! — крыкнуў ён на ўсё горла, перакрыкваючы іх плач. — Я хацеў вам дабра. А калі вы самі гэтага просіце — адпраўляйцеся разам з цыганамі ў Адэсу. Але ведайце: вас там будуць судзіць! Судзіць як парушальнікаў граніцы Трансністрыі...

І злосным рыўком падсунуўшы да сябе ліст паперы, пачаў складаць акт прапажы дакументаў, час ад часу ўдакладняючы ў дзяўчат дэталі, якія забыўся. Нарэшце паставіў подпіс і падкалоў дакумент да лісткоў, прысланых румынскім афіцэрам.

— Якія ж вы дурныя! — прамовіў ён, паківаўшы галавой. — Самі ў пятлю лезеце!

На другую раніцу, ледзь развіднела, усіх цыган падняді і вывелі ў двор. Упершыню за некалькі дзён разлучаныя сем'і зноў злучыліся.

Табар зноў стаў табарам. Цыгане смяяліся, спявалі, радаваліся так, быццам іх наперадзе чакала свабода, а не смерць. Жанчыны калыхалі на руках малых. Мужчыны шапталіся са сваімі жонкамі. Нават старая, якая ў камеры ўвесь час крычала і плакала, цяпер супакоілася. Яна сядзела побач са старым з сівой барадой, якому можна было даць усе сто гадоў.

А праз тыдзень дзяўчат судзілі за незаконны пераход Буга, бо па акупацыйных зонах Трансністрыя лічылася аўтаномнай. На шчасце, ні следчы, ні суддзя не ўсумніліся ў тым, што падсудныя гавораць праўду.

Суд пастанавіў: аштрафаваць абедзвюх па сто марак і адміністрацыйна выслаць назад цераз Буг. На другі дзень іх адвезлі ў Ціраспальскі канцэнтрацыйны лагер, дзе трэба было чакаць прыкладна сорак дзён, пакуль набярэцца дастаткова вялікая група парушальнікаў. Даваць канвой дзеля дзвюх дзяўчат адміністрацыя не хацела.

Што рабіць?.. Хто можа дапамагчы?

Лёс прыйшоў да іх у вобразе немаладой медыцынскай сястры, якой яны дапамагалі бінтаваць цяжкахворых і параненых. Яе парада была кароткая: заплаціць лагернаму пісару і паехаць у Адэсу, каб раздабыць дакументы аб дабранадзейнасці.

Пісар, малады румын з хітраватымі разумнымі вачыма, зразумеў дзяўчат з паўслова. Ён не запатрабаваў грошай наперад, але гарантаваў сябе на выпадак падмену.

— Усё будзе зроблена, — сказаў ён. — Дамнішуара* паедзе ў Адэсу. Яе сваячка застанецца заложніцай. Яе расстраляюць, калі дамнішуара ўцячэ.

І на наступны дзень Лена ўжо хадзіла па Адэсе, з кожнай гадзінай прыходзячы ва ўсё большы адчай. Сваякі, здавалася, зніклі бясследна. У іх кватэрах жылі чужыя людзі, якія нічога не ведалі пра сваіх папярэднікаў. Ісці на яўку яна пакуль яшчэ не мела права.

І раптам, седзячы на лаўцы ў пустым скверы, ужо зусім выбіўшыся з сіл, яна ўспомніла сяброўку сваёй маці па гімназіі, якая жыла на Рызаўскай вуліцы. Калі гэта старая жанчына ў Адэсе, яна дапаможа, як ёй не дапамагчы ў імя той дружбы, якая многія дзесяцігоддзі звязвала іх сем'і?

(Працяг будзе)

*)Дзяўчына (румын.)

ТРЫБУНА чытачоў

ЁЛКА

Навагодняя ёлка ў зборнай школе ў Дубічах Царкоўных прайшла ўрачыста і прыемна. Надоўга яна запомніцца школьнікам і іх бацькам. Днём адбылася мастацкая частка, вучні спявалі, дэкламавалі вершы і скетчы.

Пад вечар школу наведаў Дзед Мароз, які дарыў падарункі вучням. Усе былі захоплены Дзядам Марозам і нават старэйшыя не маглі пазнаць, хто выступае ў гэтай ролі. А быў ім Міхась Семянюк — мясцовы самародны артыст, які, апрача залатых рук, мае таксама вялікія артыстычныя здольнасці.

На заканчэнне ўрачыстасці пад гукі гармоніка адбылася школьная забава. Бацькоўскі камітэт арганізаваў асобна музыкі для старэйшых.

М. Панфілюк

Каб не загінула мінулае...

...для гэтага дырэктар ГОКу ў Дубічах Царкоўных Рыгор Шварц арганізуе ў вёсках Дубіцкай гміны жаночыя харавыя калектывы. Выступаюць тут разам старэйшыя жанчыны ды і дзяўчаты. Ахвотна ўдзельнічаюць нават мужчыны, выступаюць яны з народнымі песнямі і пагаворкамі.

Ужо ў трох вёсках — Чэхах Арлянскіх, Вітаве і Старакорніне працуюць такія калектывы. Далі яны ўжо, усе разам, свой першы канцэрт у вёсцы Грабавец у студзені гэтага года ў клубе „Рух".

Зацікаўленне да свайго роднага ў людзей было вялікае і зала была набіта да адказу. Усе тры калектывы стаялі на высокім узроўні і песні ліліся прыгожа і плаўна. Першае месца заняў калектыў з Чэхаў Арлянскіх, хоць і іншыя мала адрозніваліся. Гэта пачатак! У плане — наведаць многа іншых вёсак Гайнаўшчыны.

М. Панфілюк

Найлепш паможа сушарня збожжа

Шудзялаўская гміна вялікая і прадукуе многа збожжа. Працуе тут вялікая спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў і блізка ПГР — у Крынках. Але калі прыйдзе лета, а потым восень і гаспадары пачнуць здаваць збожжа, выступаюць тады вялікія клопаты. Няцяжка лета бывае цудоўная пагода, а часта лета бывае дажджлівым і гаспадары звозяць збожжа не зусім сухое. Потым гаспадары вязуць такое збожжа на продаж, а магазінер не прымае, адпраўляе дамоў, або многа адлічае на вільготнасць.

Таму ў нашых людзей нарадзілася такая прапанова, каб гмінная спулдзельня ў Крынках пабудавала сушарню збожжа ў Шудзялаве. Тады праблема была б вырашана. Сушарня для Шудзялава вельмі патрэбная і таму, што ў гміне гэтай прадукуецца многа грэчкі. А самому дасушыць грэчку вельмі цяжка. У сушарні было б хутчэй і лепш.

Гіль

АБІБОК

— Ой мароз, нячыста сіла,
Мерзнет там мая жывіна.
Жонка, ідзі давай есці,
Я не магу з печы злезці.
Жонка быдла накарміла,
Парнік свінням наварыла,
Распаліла печку ў хаце,
Стала мужу дагаджаці.
Муж сядзіць, цэлы трасецца,
(Можа, жонцы так здаецца),
Калі вечар западае,
Ён сам з хаты уцякае.
Хуценька пабег у крамку,
Бо не быў з самога рана.
Стаў і піва папівае,
Сваю жонку расхваляе:
— Мая жонка працавіта,
Больш няма такой кабеты
Ані ў свеце, ані ў гміне —
Няма такой гаспадыні.

М. Лук'янюк

Белавежа без цырульніка

Калі б хто з жыхароў Белавежы захацеў пастрыгчыся, вымушаны ехаць аж у Гайнаўку. У мястэчку няма ніводнай цырульні, хаця некалькі гадоў назад было іх тут аж тры. Некаторыя мужчыны ходзяць цяпер стрыгчыся да суседзяў, якія маюць машынкі. Ды не кожны мае такога суседа. А што ўжо зрабіць жанчынам, якія захочуць зрабіць завіўку або модную прычоску?

Думаю, што ў Белавежы ўжо даўно павінна быць пабудавана новая цырульня, якая магла б рабіць паслугі не толькі белавежцам, але і прыезджым турыстам, без боязі, што абсмяюць іх якасць.

П. Байко

Як у Рыбакі даехаць?

Усюды на ўсіх дарогах пастаўлены знакі. Стаяць таксама каля кожнай вёскі таблічы, дзе пішуць, як якая вёска называецца. А вось у Рыбаках такой таблічы няма і не было ніколі. Але ў Рыбакі на фэстын і так трапляюць людзі, але бываюць сур'ёзныя выпадкі, калі цяжка трапіць у вёску.

Вось, напрыклад, машына хуткай дапамогі не можа трапіць у Рыбакі. Не адзін раз едучы ў Рыбакі, яна заехала у Рудню, у Шымкі, а так і заграніцу можна заехаць, шукаючы вёску Рыбакі.

Жонка мая захварэла на сэрца. Я выклікаў хуткую дапамогу, і каб яна знайшла нашу вёску, вымушаны быў стаяць увесь час на дарозе. Нерваваўся надта, бо не ведаў, што з хворай, якую пакінуў адну ў хаце.

Ф. Хлябіч

Прыпынак ёсць, а людзі мокнуць

На шашы Саколка—Крынкі пабудаваны прыпынак ПКС. Ён знаходзіцца ў 200 метрах ад павароту на другую шашу ў напрамку Саколкі праз Бабікі. Калі хто хоча паехаць у Бабікі і іншыя вёскі ў тым напрамку, вымушаны чакаць аўтобуса на павароце, значыць 200 метраў ад уласцівага прыпынку.

Нядаўна давялося мне праходзіць тудою, і бачыў я вялікі натоўп людзей, якія чакалі аўтобуса ў Бабікі. Чакалі на павароце, а дождж з ветрам ліў на гэтых людзей, як з цэбра. Людзі стаялі скуленыя, моклі і... клялі таго „інжынера", які паставіў так далёка прыпынак.

Калі гэта магчыма, трэба як найхутчэй зрабіць прыпынак такі, каб усім было добра. Тым, хто едзе ў Саколку і Крынкі, і тым, хто едзе ў напрамку Бабікаў.

Гіль

Курс у Відаве

У Відаве ў святліцы распачаў працу курс на званне кваліфікаванага гаспадара. 132 гадзіны навукі.

Кіраўніком з'яўляецца аграном з Бельскай гміны грам. Тапчэўскі. На курс ходзіць 65 асоб, старэйшыя і моладзь. Стараюцца людзі паглыбіць веды аб сельскай гаспадарцы. Лекцыі праходзяць тры разы ў тыдзень па тры гадзіны — у аўторкі, пятніцы і суботы.

Андрэй Гаўрылюк

Марыя з Гайнаўкі. Двухгадовая бібліятэкарская студыя існуе пры Ваяводскай публічнай бібліятэцы ў Беластоку, але туды накіроўваюць толькі пасля двух год працы ў бібліятэцы. На завочную вучобу можна падацца ў Люблін, Ольштын і Варшаву. Стацыянарную вучобу можна распачаць у адзінай такога роду школе ў Ярацінe.

І. Хадакоўская з Дубін. Вашу справу мы накіравалі да начальніка гміны ў Гайнаўцы. Адтуль і чакайце адказу.

Архітэктар: „Нядаўна будынак цэнтра здароўя ў Ляўкове назвалі задрыпархітэктурай. А перастаўленыя загалоўкі ў „Ніве" (29 I 78) гэта задрып-што?"

Задрыпработа, шаноўны. Толькі аўтарства (расчаруем) не нашае. Гэта зрабілі „шпецы" з беластоцкай друкарні. Прызвычаілі яны вас ужо да незадрукаваных старонак, палюбуйцеся і фокусамі з загалоўкамі. І не здзіўляйцеся, калі „Ніва" будзе надрукавана дагары нагамі. А мо да гэтага не дойдзе? Трэба ж мець надзею, што і беластоцкія друкары ўрэшце пачнуць павышаць свае кваліфікацыі.

Яшчэ раз пушча вачыма Карпінскага і... сучасных

У першых днях студзеня г.г. паявілася ў продажы III выданне папулярнай кніжкі Я. Карпінскага „Белавежская пушча"*, серыя „Польская прырода". Навуковай рэдакцыяй томіка заняўся, як і пры папярэднім выданні, Сцяпан Гранічны. І трэба адразу сказаць, што кніжка мае добра апрацаваныя змест, стыль і форму. Яна поўнасцю выконвае ролю турысцкага даведніка.

Навінай у цяперашнім выданні з'яўляецца новы раздзел „Турысцкія шляхі Белавежскай пушчы", напісаны ляснічым па справах турызму ў пушчы Яцкам Высмулкам. У раздзеле гэтым апісаны 5 актуальных шляхоў і пададзена карта. Шкада толькі, што аўтар пры апісванні шляхоў не падае іх даўжыні, а гэта ж важнае для турыстаў. На шчасце, ёсць маштаб на карце.

Добра, што ў новым выданні перанесена з алонжаў у тэкст карта глебаў БНП (пры гэтым яна спрошчана), кароткая характарыстыка біятопаў і спісак характэрных відаў кустоў для паасобных біятопаў. Яны цяпер сталі больш ясныя.

У раздзеле „Раслінныя зборы" ўпарадкаваны рысункі, а таксама далучаны дзве новыя карты размяшчэння розных відаў раслін у лясах БНП.

У раздзеле „Свет звяроў" зроблена больш празрыста табліца знаходжання відаў звяроў у паасобных біятопах. Пры гэтым яна пашырана вынікам назірання др Станіслава Бароўскага.

Актуалізаваны таксама індэкс расліін, звяроў і табліца з рысункамі млекакормячых. Актуалізацыі паддаўся таксама раздзел „Турысцкія шляхі ў Белавежскім нацыянальным парку". Пашырана бібліяграфія.

У кніжцы, апрача спамянутых раздзелаў, чытач можа пазнаёміцца з гісторыяй Белавежскай пушчы, спецыфікай Белавежскага нацыянальнага парку, геалогіяй, глебамі, кліматам, водамі пушчы, а таксама балансам страт і прыбыткаў ад дзейнасці ў ёй чалавека. Сцяпан Гранічны ў асобным раздзеле піша аб гаспадарчых і навуковых пастулатах для пушчы на сёння.

„Кніжка праф. Я. Е. Карпінскага, — піша ў прадмове да першага выдання памёршы ўжо праф. У. Шафер, — з'яўляецца для кожнага наведваючага Белавежу не толькі шчодрай скарбніцай ведаў аб ёй, але адначасова звязвае яго моцна, чулліва з гэтай вялікапышнай пушчай. Вучыць, выхоўвае і вяжа з прыродай". Падпісваючыся пад гэтымі словамі, рэкамендую „Белавежскую пушчу" ўсім, асабліва ж моладзі. Думаю таксама, што павінна яна трапіць ва ўсе школьныя бібліятэкі.

Пётр Байко

---

*) I. I. Karpiński — „Puszcza Białowieska". Wyd. III. Wiedza Powszechna, Warszawa 1977, nakład 20.300 egz. str. 152 plus XLVIII, cena 30 zł.

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Ва ўласнай кватэры на вуліцы Васількоўскай у Беластоку ў выніку пажару жанчына памерла ад ран.

На шашы Васількаў—Беласток у выніку неасцярожнай язды грузавы „Стар" з'ехаў у прыдарожны меліярацыйны роў. Шафёр, лёгка паранены, вылез з машыны і затрымаў на дарозе праязджаючую машыну хуткай дапамогі. У „хуткую дапамогу", якая стаяла на дарозе, ударыў ззаду грузавы „Зіл". У выніку гэтага і яна таксама з'ехала ў роў. Шафёр „хуткай дапамогі", моцна паранены, быў адвезены ў бальніцу.

У Бельску на вуліцы Бучка „Фіят", неасцярожна едучы па слізкай вуліцы, наехаў на фурманку. Пасажыр фурманкі ў бальніцы.

На шашы каля вёскі Радулі ў гміне Тыкацін „Волга" ў час абгону заехала дарогу „Фіяту". Самаходы моцна стукнуліся. У выніку пасажырка „Волгі" памерла ад ран у машыне хуткай дапамогі па дарозе ў бальніцу. Шафёр і пасажыр „Фіята" цяжка паранены.

У Клейніках згарэла стадола з плёнамі і сельскагаспадарчымі машынамі. Пажары страшныя і зімой.

Шукаць са свечкай

Вядома ўсім, што калі гаспадар купіць трактар, а не мае прычэпы, можа прыстасаваць да яго кожны воз-балон. Згодна з правіламі дарожнага руху, воз павінен быць зарэгістраваны ў аддзеле камунікацыі і мець поўнае асвятленне. А з асвятленнем сапраўды найгоршы клопат, бо трэба 8-10 метраў пяціжылавага кабля, якога са свечкай нідзе не знойдзеш.

Ужо больш як паўгода шукаю я кабля, трацячы шмат часу і грошай. Кажуць, што калісьці ў Гайнаўскім і Бельскім ПЗГСах кабля не бракавала, але зараз там праводзяцца рэманенты, якія цягнуцца бясконца.

Некалькі разоў быў я ў Беластоку, даведваўся ў Старасельцах, на Дайлідах, ва ўсіх электрычных крамах і, як дагэтуль, усё дарэмна.

Неўзабаве вясна, што рабіць? Ці варта рабіць абы-якое асвятленне і наражацца на міліцэйскія штрафы? Іншы выхад — гэта купіць „сіловы" кабель чатырохжылавы, што да электрычных матораў. Але і тут бяда, бо патрэбна пятая жыла, ды трапіць на кабель аднажылавы ў крамах, гэта як выйграць у „тота-лотка".

Паважаная рэдакцыя „Нівы", надрукуйце гэты артыкул, бо ў справе зацікаўлена шмат гаспадароў.

Я. М.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „БЕЗГАСПАДАРНАСЦЬ", „Ніва" № 51/1138 ад 18 снежня 1977 года.

Адказвае: DYREKCJA REJONOWA KOLEI PAŃSTWOWYCH W BIAŁYMSTOKU.

W związku z notatką prasową z 51/1138 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 18.12.1977 roku dotyczącą poczekalni PKP w Bielsku Podlaskim i Podbielu, uprzejmie informujemy co następuje:

Na stacji kolejowej Bielsk Podlaski na początku grudnia ubiegłego roku oberwane zostały drzwi wejściowe do poczekalni dla podróżnych, a z braku oryginalnych zawiasów do drzwi wahadłowych wstawiono zawiasy zastępcze, co było powodem, jak wspomniano w notatce, że drzwi wejściowe były źle zamocowane. Obecnie są wstawione nowe zawiasy do tych drzwi wahadłowych.

Poczekalnia na stacji Bielsk Podlaski znajduje się w starym baraku i pomimo ciągłego palenia w piecu personel stacyjny nie jest w stanie utrzymywać potrzebną temperaturę w poczekalni.

Odnośnie ogrzewania poczekalni na przystanku osobowym Podbiele wyjaśniamy, że do ogrzewania poczekalni i pomieszczenia kasy biletowej służy tu jeden piec. Pracownicy PKP palą w nim codziennie. Za to, że jest chłodno w poczekalni, dużą winę ponoszą sami podróżni, którzy opuszczając poczekalnię nie zawsze zamykają drzwi.

Ponadto powiadamiamy, że podległe jednostki służbowe zostały zobowiązane do zwracania uwagi na poruszone zagadnienia, by zapewnić podróżnym lepsze warunki pobytu na wszystkich stacjach osobowych.

Naczelnik
mgr Arkadiusz Szredel

Да публікацыі „ВОСЬ ДЫК ПАСЛУГІ!", „Ніва" № 52/1139 ад 25 снежня 1977 года.

Адказвае: MIEJSKI CECH RZEMIOSŁ RÓŻNYCH W BIAŁYMSTOKU.

Miejski Cech Rzemiosł Różnych w Białymstoku w odpowiedzi na krytyczną notatkę pt. „Oto jakie usługi" („Niwa" nr 52/1139 z dnia 25 XII 1977 r.) informuje, że sprzedawczyni nie powinna odmawiać klientom sprzedaży — w tym wypadku krawata, który był na wystawie i tylko jeden. Takie postępowanie jest niczym nie uzasadnione i sprzeczne z obowiązującymi przepisami.

W związku z powyższym Cech zobowiązuje Ob. Z. Kalińską do przeszkolenia zatrudnionego personelu w zakresie handlu i obsługi klientów.

Nadmieniamy, iż w wypadku nie wywiązania się z nałożonych obowiązków Zarząd Cechu zmuszony będzie do zastosowania wniosków Statutowych.

Kierownik Biura
H. Kozłowski

Да заметак „ЗАБЫТАЯ ВІТРЫНА" і „ВОСЬ ДЫК ПРЫБІРАЛЬНЯ!", „Ніва" № 16/1103 ад 17 красавіка 1977 года.

Адказвае: DYREKCJA REJONOWA KOLEI PAŃSTWOWYCH W BIAŁYMSTOKU.

W związku z notatkami prasowymi zamieszczonymi w tygodniku „Niwa" (nr 16/1103 z dnia 17.04.1977) — Dyrekcja Rejonowa PKP w Białymstoku informuje, że w roku ubiegłym na stacji kolejowej w Hajnówce wykonano wiele prac porządkowych oraz odnowiono pomieszczenia stacyjne (w tym również wymienione w krytycznych notatkach prasowych), co wpłynęło na podniesienie ich estetyki jak również przyczyniło się do poprawy stanu ogólnego dworca kolejowego.

Naczelnik
mgr Arkadiusz Szredel

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149, 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

ЖЫВЫ СВЕДКА

Мой сусед па кватэры працуе прадаўцом у магазіне. Улетку ён ездзіў па турыстычнай пуцёўцы ў Афрыку. У ліку розных экзатычных сувеніраў прывёз і папугая, які ўмеў гаварыць.

— Вах, звар'яцець можна, як паслухаеш яго, — крычаў сусед ад захаплення. — Па-англійску ўсё гаворыць... За два дні рускую мову вывучыў!

— Дзівосна!

— Вось паслухай: попка дурань!

— Ты сам дурань!

— Ха-ха-ха! Чуеш! Усё, што пачуе, адразу ж паўтарае! Ён і па-грузінску хутка лепш за мяне будзе гаварыць.

Сусед не разлучаўся з папугаем. На ноч ставіў клетку каля свайго ложка; нават на службу прыносіў свайго любімца.

Мінуў нейкі час, і сусед сустрэўся мне ў пад'ездзе нахмураны і заклапочаны.

— Як маецца твой попка? Навучыўся гаварыць па-грузінску? — спытаў я.

— Хм! Яшчэ як! — прабурчаў сусед.

— Што здарылася? Ці не прабегла чорная кошка між вамі?

- Лепей было б, каб яна схапіла яго.

- ?!

— Што мне ад цябе таіць: вельмі дрэнныя мае справы... Знялі мяне з працы...

— Пры чым жа тут папугай?

Сусед запрасіў мяне да сябе на кватэру. Папугай важна пагойдваўся на пруточку ў сваёй раскошнай клетцы.

— Рэвізія была ў мяне на рабоце, — пачаў расказваць сусед, — нічога не знайшлі. Збіраліся ўжо ісці, і ў самую апошнюю хвіліну нягоднік прадаў нас. Ты толькі і паслухай, як ён вывучыў грузінскую мову, — сусед павярнуўся да папугая: — Ну, адкрый сваю паршывую дзюбу!

— Няма і не будзе! — сказаў хрыплым голасам папугай і далей завяршаў без перапынку:

— Па імпарт пазней зайдзі!.. Яшчэ чаго жадаеце?.. Падумаеш, культурнае абслугоўванне! Гэта мне да лямпачкі!.. За добрую рэч добрыя грошы даюць... За дзесяць капеек таргуецца, ці варта з такім гаварыць?

Я здзіўлена пазіраў на суседа. Ён цяжка ўздыхнуў і прамармытаў:

— Гэта яшчэ кветачкі! Ты паслухай далей!

Папугай перайшоў на таямнічы шэпт:

— Тое, што просіце, у мяне пад прылаўкам... Без фактуры перадай у чацвёрты аддзел... Кумекаеш? Тавар левы!.. У аддзеле трыкатажу перарабі цэны!.. Гэтыя боцікі прадавай па сто шаснаццаць, зразумеў?

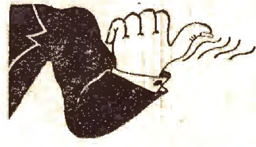
Папугай змоўк і ўзяўся чысціць свае пёркі. Сусед шматзначна зірнуў на мяне.

— Цяпер бачыш, як падвёў мяне гэты дурань?

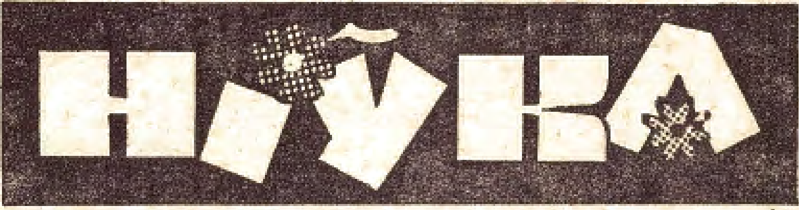
Папугай насупіўся і траскучым голасам каркнуў:

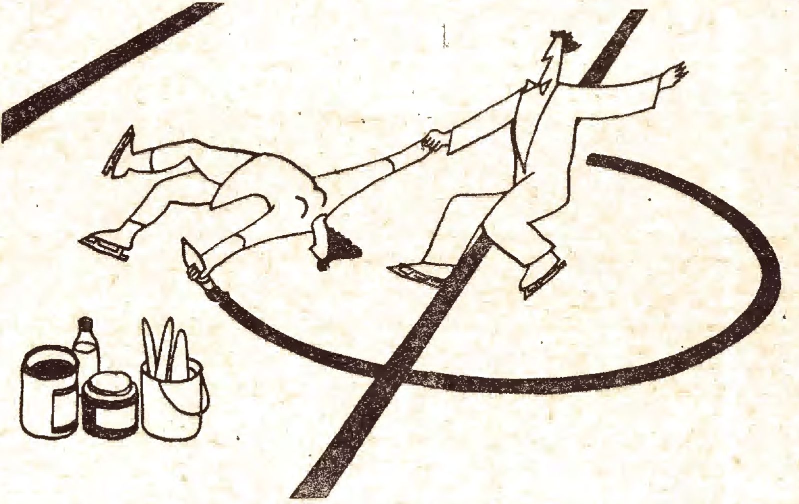
— Ты сам дурань!

З. Карганашвілі,
Грузія

...Забраўся так высока па службовай лесвіцы, што яго адразу прыкмецілі ўсе свякі.

У ДОКТАРА ЗНАХАРУКА

— Скажыце, доктар, якія практыкаванні трэба рабіць, каб пахудзець?

— Паварочваць галаву справа налева і злева направа.

— Колькі разоў?

— Кожны раз, калі вас частуюць...

ДАКЛАДНАСЦЬ

Настаўнік: — Дзе ўпершыню Ягайла здабыў перамогу?

Вучань: — На сорак першай старонцы.

Пачатак дарогі.

Каму што

Кастусь сустрэў доўгажыхара.

— І колькі ж вам гадоў?

— Дзевяноста дзевяць.

Кастусь аж прысеў:

— Эх, каб я столькі пражыў! Вось жа папіў бы гарэлкі!

Пытанне

Казаў адзін задрыпанец:

— Не тое мяне здзіўляе, што астраномы адкрылі розныя новыя планеты, а тое, адкуль яны здагадаліся, як іх завуць.

ЯК САБАКА ВУЧЫЎСЯ Ў АДВАКАТА

Мужык даў адвакату сто рублёў, каб яму справу з панам выйграў. І яшчэ абяцаў вялікія грошы. А адвакат гаварыў мужыку, як ён таго пана пераможа.

Але мужык справу прайграў, а сто рублёў прапала. І мужык прыйшоў дадому, узяў сабаку і вядзе ў горад. А людзі пытаюць:

— Навошта вы прывялі сабаку ў горад?

Той кажа:

— Гэта добры сабака, але не ўмее брахаць, а я тут веданю аднаго адваката, які вельмі добра брэша. Выбрахаў у мяне сто рублёў. Дык хай яшчэ майго сабаку навучыць так брахаць!

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Кандуктар, адчыніце акно, — сказаў пасажыр.

— Ні ў якім выпадку, — усклікнула ледзі, што сядзела побач. — Я замерзну!

— Але калі яно будзе зачынена, я задыхнуся! — закрычаў пасажыр.

Кандуктар стаяў, не ведаючы, што яму рабіць. Урэшце ён звярнуўся да трэцяга пасажыра, які сядзеў насупраць.

— Што б вы зрабілі на маім месцы?

— Спачатку б я адчыніў акно і заморозіў ледзі, а потым зачыніў бы яго і задушыў джэнтльмена.

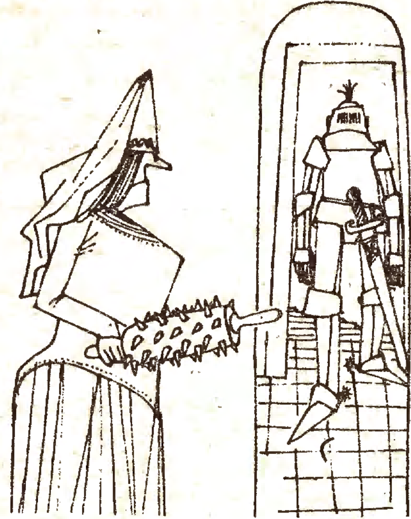
*

— Вось вам боты, якія вы заказвалі для вашай новай палярнай экспедыцыі, містэр Томпсан. Спадзяюся, вы былі задаволены ботамі, якія я зрабіў для вашай мінулай паездкі?

— Так, дастаткова. Гэта былі найлепшыя боты, якія я калі-небудзь еў у час палярнай экспедыцыі.

*

Надпіс у антыкварным магазіне: „Калі кліенты будуць кранаць рукамі выстаўленыя тавары, адміністрацыя пакідае за сабой права рабіць тое ж з кліентамі".

Даўняя традыцыя.

МІНІВЕРШЫ

НІЧОГА БЛАГОГА

— Ці добры ваш начальнік?
— Ды нічога
— Не можам пра яго сказаць
благога.
А хто адважыцца зрабіць інакш,
Не стане тут таго ў адно
імгненне:
Яго знаходлівы начальнік наш
Адразу падвядзе пад скарачэнне.

Пятро Красюк

НА ЛЕКЦЫІ

На вуха лектару
Загклуба
Шапнуў, каб іншыя не чулі:
— Цішэй чытайце, лектар любы,
Бо ў зале ўсе... заснулі.

Сцяпан Грыцэнка

Сіла мастацтва.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Валі Хаманскай са Спічак змяшчаем песню

DOM, KTÓRY MAM

z repertuaru Zdzisławy Sośnickiej

słowa: Jan Zalewski

muzyka: Marek Sewen

Czas strumieniem wartkim płynie
i odmienia twarze snu,
nieodmienne jest do dziś jedynie,
co przed nami było tu.

Wesołość ptasich gniazd,
od snu ciepły las
i świerszcza śpiew,
zaklęty w krzew znajomy.
Idący polem dzień i świt,
kiedy cień odejście nocy
kryje w mgieł zasłony.

Bezdroża szumnych traw,
niezmienność wśród malw,
gdy barwą
kryje ściany pobielane.
W powietrzu czystym dzwon
i bzu biały szron,
to dom
rodzinny to mój dom.

Czas od dawien dawna płacze
pajęczyny naszych dróg,
choć niejedna droga nam się skończy,
po nas znowu będzie tu:

Wesołość ptasich gniazd...

Удача!

Пячорны парыжанін

56-гадовы француз Эміль Петыт'ен на працягу апошніх 23 год жыў як бадзяга, перабіваўся выпадковай нядоўгай работай, каб нешта прыдбаць пару цэнтаў на кавалак хлеба і шклянку таннага віна, вандраваў па поўдні краіны, не маючы ні пастаяннага месца жыхарства, ні прыстойнага адзення. У апошні час ён да таго апусціўся, што нават пераставаў саромецца свайго страшэннага звярынага выгляду першабытнага пячорнага чалавека. Жыў так, абы дацягнуць дзень да вечара, а начаваў, дзе давядзецца — на лаўцы ў скверы, на траве або ў самаробным будане, а калі наступалі халады — каля ўвахода ў метро, дзе патыхае цяплом.

Але раптам здарылася так, што неўзабаве ён аказаўся багатым. Памерла яго цётка, і ў спадчыну яму дасталіся вялікая сума грошай і добраўпарадкаваная ўтульная кватэра ў Парыжы. Здавалася б, фартуна павярнулася да гэтага чалавека тварам з добразычлівай усмешкай. Ды хутка гэты чалавек сам пачаў маркоціцца і расчароўвацца ў сваім забяспечаным бязбедным жыцці.

— Не, я не магу так жыць! Раней было нейк лацвей...

Вось гэта памяць!

Жуль Верн меў картатэку ў 20 тысяч картак. Пісьменнік шмат гадзін у дзень траціў на вывучэнне навуковай літаратуры, чым і тлумачыцца здзіўляючая дасведчанасць раманіста ў самых розных галінах ведаў. Верн, гаворачы сучаснай мовай, уяўляў сабой як бы інстытут навуковай інфармацыі ў адной асобе.

Шануйце асабістую ўласнасць, не жывіце чужым розумам!